

Bolduc

Butlletí Cultural Informatiu de l'Arxiu General de la Diputació de Tarragona

www.dipta.cat

Un notable aparell gràfic

Publicacions periòdiques
d'humanitats i ciències
socials a la demarcació
de Tarragona. Estat de la
qüestió i reptes de futur

El fons de plànols de la
secció d'Arquitectura

Ofrena al monestir
de Poblet

Diputació Tarragona

Número 19 Juny 2017

Un notable aparell gràfic

L'Arxiu General de la Diputació de Tarragona (AGDT), custodi de la documentació generada en l'exercici de les funcions de l'organisme provincial, per la seva idiosincràsia, conté interessants fons gràfics. En el número 17, de l'any passat, donàvem compte del Fons Almagro (aquest, cedit) de cartells de temàtica taurina, una col·lecció gràfica única al país, tant per les característiques com per la quantitat d'unitats (3.074).

En aquesta edició descrivim una altra col·lecció gràfica de l'AGDT, la de Plànols d'Arquitectura (2.012 unitats). No oblidem que una de les accions desplegades per la corporació amb més intensitat i volum d'inversió ha estat, a més de la creació i conservació de vials, la construcció d'edificis públics arreu de la demarcació: ajun-

taments, equipaments socioculturals, sanitaris i funeraris, escoles, escorxadors, habitatges de protecció oficial, instal·lacions esportives, llars d'infants i de jubilats, locals socials, magatzems i oficines municipals, monuments, piscines, rentadors, residències per a gent gran, estands de turisme, etcètera. Caldria afegir-hi, a més, els mapes alçats dels municipis de la secció del Cadastre (de quan era competència de la Diputació, a la dècada de 1950) i també els croquis, dibuixos, mapes i plànols que consten en els projectes d'obra dels expedients de la secció d'Obres Públiques.

Tot plegat dota l'AGDT d'una quantitat notable, en proporció als fons que deté, de documents gràfics de la construcció. A disposició, per descomptat, de la consulta dels usuaris interessats._

Bolduc_

Butlletí Cultural Informatiu de l'Arxiu General de la Diputació de Tarragona

Coordinadors:

Eugení Perea i Simón
Manel Güell

Col·laboradors:

Equip tècnic de l'Arxiu General: Sergi Borralló Llauredó,
Ramon Cornadó Serra, Benet Martí Álvarez, Kelma Martínez Toro
i Sara Pérez Rodríguez

Carrer de Vila-seca, 28

43110 La Canonja

Tel. 977 547 662 / Fax 977 196 080

arxiu@dipta.cat

Disseny i maquetació:

Unitat d'Imatge Corporativa i Disseny Gràfic
de la Diputació de Tarragona

www.dipta.cat

Diputació Tarragona

Sumari_

Pòrtic

Un notable aparell gràfic

Assaig

Publicacions periòdiques d'humanitats i ciències socials a la demarcació de Tarragona. Estat de la qüestió i reptes de futur

Fons

El fons de plànols de la secció d'Arquitectura

Acció cultural

Recull de premsa i bibliografia

Les imatges de l'arxiu

El ministre de Defensa a Tarragona (1974)

Publicacions periòdiques d'humanitats i ciències socials a la demarcació de Tarragona. Estat de la qüestió i reptes de futur

La intenció d'aquest article és presentar, sumàriament, una relació de publicacions amb periodicitat de les comarques tarragonines en l'àmbit de les humanitats i les ciències socials, de caràcter acadèmic i cultural, especialment les que aporten coneixement a través de la recerca, sigui feta en arxius, per història oral o per síntesi bibliogràfica. Som conscients de la possible absència d'alguna capçalera, especialment de les que ja no estan actives. Hem exclòs expressament la premsa local i comarcal de caràcter informatiu, que, tot i que pot incorporar petits articles d'investigació, no les podem catalogar d'acadèmiques en no ser aquesta la seva finalitat ni disposar tampoc de criteris d'avaluació i revisió de normes de presentació d'originals o de consell extern de supervisió. El qualificatiu més indicat podria ser el de culturals, per la no adscripció a una universitat o a altres institucions públiques, si bé molts dels seus col·laboradors són llicenciats universitaris o simplement treballen amb rigor científic. Això no treu que, en ocasions, s'hi trobin alguns articles que siguin una simple transcripció d'un document, sense anàlisi crítica.

El paper editorial de la universitat

En teoria, la presència d'una universitat a Tarragona hauria de ser un motor de publicacions. Si ens aturem en les publicacions en curs de la URVT en trobem set, amb la distribució temàtica següent: antropologia (1), ciències jurídiques (1), ciències polítiques (1), lingüística i literatura (2) i pedagogia (2).

Generalment, són editades per departaments amb un professorat més conscient de la importància de la

investigació en la docència i els intercanvis amb altres centres universitaris. Evidentment, quan un departament no disposa de publicació pròpia pot optar per utilitzar les de les altres universitats.

Una de les mancances que hem observat és que algunes de les revistes no es troben incloses al repositori RACO, sinó simplement al propi web o indexades a Dialnet, quan la difusió i l'accessibilitat de la recerca en obert hauria de ser una de les màximes prioritats; més encara quan incloure-les no representa cap cost afegit, ja que només calen tràmits burocràtics. Atès que l'actual URVT té els fonaments en l'antiga delegació de la Universitat de Barcelona (UB) dels anys vuitanta, hi va haver alguns departaments que crearen les seves pròpies publicacions periòdiques, la majoria amb el títol comú d'*Universitas Tarraconensis* i un subtítol d'adscripció temàtica i/o departamental, d'altres de forma independent. Aleshores s'editaren en paper, però posteriorment, ja entrats en l'era digital, els responsables de la URVT no han mostrat cap interès en la seva digitalització ni posterior inclusió als repositoris. I és una veritable llàstima no reconèixer l'esforç dels primers docents que en el seu moment cregueren en el projecte de desenvolupar un centre universitari de qualitat a Tarragona, i encara més no vetllar per la continuïtat de les revistes, sobretot quan la tecnologia pot rebaixar notablement les despeses d'edició amb les publicacions electròniques.

La temàtica de les sis revistes de ciències socials i humanitats de la URVT no vigents (o "mortes", segons la lexicografia del sector) el 2014 era aquesta: geografia (2), història (1), lingüística i literatura (2) i psicologia (1).

Un repàs del nombre de revistes de la resta d'universitats catalanes de la mateixa dimensió de la URVT permet comprovar que són més actives. Deixem a consideració del lector l'establiment de les seves causes i conseqüències. Cal esmentar també la poca col·laboració de la URVT amb altres centres en l'edició conjunta de revistes; sols localitzem un exemple positiu a la *Revista de Geografia*. Un altre fet que cal comentar és la incursió de la UB al nostre territori a través de la fallida *Ebre 38*, dedicada a la Guerra Civil, iniciativa que creiem que es podria reprendre perfectament des de Tarragona. Les publicacions són un element de qualitat científica i de prestigi per a les universitats i esdevenen una projecció inestimable de la seva imatge.

L'Administració local. La Diputació de Tarragona

Un altre editor que cal considerar a la demarcació ha estat el Servei de Publicacions de la Diputació, especialment amb la creació de l'Institut d'Estudis Tarraconenses l'any 1952, que durant vint anys (1977-1997) publicaria els recordats *Quaderns d'Història Tarraconenses*. De la mateixa manera, a Lleida, l'Institut d'Estudis Ilerdencs, entre el 1943 i el 1998, publicaria *Ilerda*, i a les terres de Girona, l'Institut d'Estudis Gironins, des del 1947, trauria els *Annals*, encara actius.

Cal constatar l'aposta clara per la cultura que ha fet la Diputació de Girona, no sols en el manteniment de les publicacions dels centres d'estudis sinó també amb les pròpies, amb la *Revista de Girona* al capdavant des del 1951, que en els darrers cinc anys ha assolit prop d'un milió de descàrregues a internet (RACO). És senyal evident que la divulgació de la recerca de qualitat té la seva recompensa i el seu públic. Cal assenyalar, a més, la implicació de la Universitat de Girona en la seva difusió.

La Diputació de Tarragona sols publica actualment dues revistes, una d'electrònica des de l'Arxiu General i una en paper i format digital des de l'Escola d'Art de Tortosa. No hi comptem les dedicades a l'Administració local (SAM) ni les de caràcter institucional (*Revista de la Diputació*).

Revistes actives de ciències socials i humanitats de la Diputació de Tarragona el 2015: arxivística (1) i restauració i història de l'art (1).

L'activitat de la Universitat de Tarragona en l'edició de revistes d'humanitats es va veure complementada per la iniciativa de la Diputació de Tarragona, però malauradament, en dissoldre's l'IET, es van suprimir la majoria de capçaleres. Hi ha diversos factors que poden explicar aquest retrocés, principalment el personalisme de determinats personatges de la cultura local, sense voluntat de maldar per la cosa pública, ans el contrari, solament d'alimentar el propi ego.

Un aspecte que cal considerar favorablement ha estat la creació de la Biblioteca Ramon Berenguer IV, on es poden consultar en obert algunes revistes i monografies, un projecte encomiable de plataforma digital per digitalitzar obres exhaurides, que encara té un llarg camí per recórrer.

Temàtica de les cinc revistes de ciències socials i humanitats de la Diputació de Tarragona mortes el 2015: bibliografia (1), història (3) i lingüística i literatura (1).

Cal anotar que la Diputació disposa d'una línia d'ajuts per a l'edició de les publicacions dels centres d'estudis que permet completar el seu finançament, a més del suport de l'IRMU i d'alguns ajuntaments sensibilitzats. Potser en un futur convindria supeditar les subvencions a la necessària visibilització de les revistes a Internet i reduir els anys d'embargament a RACO.

L'Administració autonòmica

La Generalitat de Catalunya a la demarcació de Tarragona sols ha editat dues revistes de ciències socials, una des del Museu Arqueològic Nacional i una altra des de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Camp, que deixaren de publicar-se fa més de nou anys. En el primer cas, cal recordar que la ciutat ja comptava amb el *Butlletí* de la RSAT, la publicació científica d'arqueologia més veterana de Tarragona, i de gran prestigi en el sector. Referent a la vallença, cal lamentar la pugna personal del seu antic director amb l'Institut d'Estudis Vallencs (IEV). En la majoria de comarques els responsables dels arxius supralocals col·laboren amb entusiasme amb els centres d'estudis, sigui a través d'articles, informacions i contactes o bé cedint la infraestructura necessària per al seu funcionament (per exemple, a Tortosa o a Falset).

Els centres d'estudis

Les capçaleres més antigues són les del Centre de Lectura de Reus (des del 1883) i el *Butlletí Arqueològic* de la RSAT (des del 1901), referents indiscutibles a tota la demarcació. Segueix la *Memòria de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus* (1947), embrió del posterior *Butlletí* (1954), i aquí cal recordar el seu promotor, el selvatà Eufemià Fort Cogul (1908-1979).

El gruix més important de revistes d'humanitats són les editades pels centres d'estudis locals i comarcals, entitats sense ànim de lucre que preserven la memòria del territori, que funcionen a partir del voluntarisme, la militància i el micromecenatge (socis) i se sostenen gràcies als ajuts econòmics de l'IRMU, de la Diputació i, en ocasions, d'ajuntaments. Els primers centres es crearen en el context de la transició democràtica. Pel que fa a les capçaleres, s'han de destacar els *Estudis*

Altafullencs (1977); el 1978 seguiren l'*Aplec de Treballs* del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà i el *Butlletí* del Centre d'Estudis Alcoverencs; i el 1979, *Lo Floc* del CERAP de Riudoms i la *Miscel·lània Penedesenca* de l'IEP. Molts dels col·laboradors dels centres són llicenciats universitaris, que cada vegada més intenten vetllar pel rigor acadèmic del contingut i la normativa en la presentació formal dels treballs, fet que ha comportat la inclusió de la revista en els sistemes acadèmics d'avaluació, una major disposició del professorat universitari per publicar-hi la seva recerca i la normalització de l'ús de la llengua catalana.

A les comarques de l'Ebre i el Priorat hi ha petites revistes locals de caràcter cultural amb articles de veritable interès que, en canvi, queden marginades de la difusió a Internet. En molts d'aquests casos resultaria interessant que unifiquessin esforços amb la revista comarcal més propera, cosa difícil, de vegades, per causa dels localismes existents. La irregularitat, els pocs números publicats i l'escassa difusió són factors que els editors haurien de tenir presents abans d'emprendre els projectes.

Amb tot, el balanç general que fem de l'activitat dels centres és del tot favorable i cal estimar la voluntat de continuïtat. De vegades, no valorem prou el que tenim ni les persones que possibiliten la viabilitat dels centres, en unes tasques grises, poc agraiïdes i gens reconegudes però que resulten indispensables per al seu bon funcionament.

Reptes de futur

Per davant s'albira un panorama ple de punts clau per superar:

— Més interacció dels centres d'estudis consolidats amb els departaments universitaris, no només per augmentar el seu nivell i la seva avaluació, sinó per impli-

car els professors i alumnes en la confecció de les publicacions.

— Millora de la difusió de les revistes a través del repositori RACO, plataforma de consulta de revistes catalanes en accés obert, on encara n'hi manquen moltes, la qual cosa implicaria *de facto* un impacte més gran i un increment en la citació dels articles.

— Compromís de les institucions públiques i privades en la digitalització de les revistes, especialment les que ja no són actives, a fi de democratitzar la cultura.

— Potenciació de jornades de treball entre centres d'estudis per compartir experiències a través de l'IRMU i la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, evitar localismes i concentrar els esforços. Les associacions culturals locals s'haurien d'agrupar a la llarga amb els centres d'estudis, sobretot quan el territori i les finalitats siguin comunes. El futur és la confederació comarcal.

— Fomentar la represa i la continuïtat de les revistes, mitjançant la reducció de la periodicitat, i rebaixar els costos amb l'edició electrònica.

— Escriure la història dels centres d'estudis i homenatjar els seus fundadors.

— Formalitzar convenis amb les biblioteques per difondre les revistes a través dels seus webs i bases de dades, especialment amb la inclusió de l'enllaç dels articles que estiguin en xarxa (accés en línia) a la fitxa catalogràfica.

— Recomana a les revistes electròniques que no participen a RACO de lliurar un CD a la biblioteca de referència amb els PDF dels números editats, per facilitar-ne la consulta, especialment quan el web de l'entitat productora deixa d'estar operatiu a Internet.

— Inclusió a RACO de les actes de col·loquis, congressos, jornades, seminaris o simpòsiums.

— Més implicació de les ciutats vers el rerepaís.

— Sensibilització i valoració dels mitjans de comunicació pel que fa a la tasca dels centres d'estudis, sobretot a l'hora de destacar-ne els valors del voluntarisme i de l'altruisme.

— Evitar la politització dels centres d'estudis, que a la llarga comporta la seva desintegració, un cop s'ha assolit el poder municipal i ja no són útils, i llavors deixen de funcionar i tendeixen a la desaparició, tal com hem pogut comprovar en alguns llocs.

Iniciativa privada

Altres ens que editen revistes amb contingut d'interès són les delegacions territorials dels col·legis professionals, l'Església i els museus concertats. Sota iniciativa de l'empresa privada únicament hi ha una revista a Valls (*Cultura i Paisatge*). L'anàlisi del contingut de les revistes i de la citació dels articles mereixeria un altre estudi.

Respecte a les publicacions dels centres que han superat els criteris de l'Agència de Gestió d'Ajuts Universitaris i de Recerca (AGAUR), el 2014 només n'hi havia tres. És d'esperar que en un futur aquesta xifra creixi.

Revistes editades per centres d'estudis de la demarcació de Tarragona incloses a l'índex Carhus+: *Aplec de Treballs* (Montblanc), *La Resclosa* (Vila-rodona) i *Recerca* (Tortosa).

La data de creació de les publicacions és una altra variable que cal tenir en compte, però encara més la seva continuïtat, atès que costa més mantenir-les que fundar-les. De les tres més antigues només una és a RACO. Esperem que en un futur no gaire llunyà s'hi incorporin la resta.

Cronologia de la fundació de revistes editades per institucions privades de la demarcació de Tarragona abans del 1975:

— 1881: *El Valle del Ebro*. Revista literaria setmanal (Tortosa)

- 1883: *Revista del Centre de Lectura* (Reus)
- 1901: *Butlletí Arqueològic* de la RSAT (Tarragona)
- 1947: *Memòria-Butlletí Santes Creus* (Aiguamúrcia)

L'aparició de les revistes dels centres d'estudis arrenca en la transició democràtica (1975-1978), especialment quan la Generalitat de Catalunya recupera les competències en cultura (1980) i pot emprendre una política de suport econòmic a les publicacions a través del Servei d'Arxius. Els precursors són els *Estudis Altafullencs* (1977), l'*Aplec de Treballs* del CECB (1978), i posteriorment *Lo Floc de Riudoms*, el *Butlletí del Centre d'Estudis Alcoverencs* i els *Fulls de Treball Carrutxa* (1979); els seguiran *Arrels*, de l'Espluga de Francolí (1980), *Quaderns de Vilaniu*, de Valls (1982) i la *Miscel·lània d'Estudis Solivellencs* (1982). Any rere any, les publicacions s'estendran arreu del territori progressivament, i avui el seu llegat és fonamental per conèixer la història dels pobles i comarques. Tant a les biblioteques públiques com a les particulars, els seus volums són de consulta obligada per iniciar qualsevol investigació i, cada vegada més, aquelles que estan disponibles en plataformes digitals en accés obert veuen créixer les descàrregues per Internet.

Cronologia de la fundació de revistes editades per centres d'estudis comarcals i supracomarcals de la demarcació de Tarragona:

Camp de Tarragona, Conca de Barberà i Priorat

- 1978: *Aplec de Treballs* (A)
- 1979: *Fulls de Treball Carrutxa* (M)
- 1981: *Niu d'Art* (M)
- 1982: *Quaderns de Vilaniu* (A)
- 1984: *Recull Margalló del Balcó* (M), *Penell* (M)
- 1989: *Kesse* (A), *Paratge Tarragoní* (M)
- 1990: *Lligalls* (M)
- 1991: *Carrutxa* (M), *Reboll* (A)
- 1993: *Missiva* (M), *Recull* (Santa Coloma de Queralt) (A)

- 1995: *Citerior* (M)
- 1997: *La Resclosa* (A)
- 1998: *L'Arqueològica Informa* (M), *La Vilella Baixa* (A)
- 1999: *Caramella* (A), *Estudis Prioratins* (M)
- 2005: *Contrafort* (M)
- 2006: *A Carn* (M), *Artiga* (A), *Lo Violí* (A)

Terres de l'Ebre

- 1982: *Butlletí CE Terra Alta* (M)
- 1985: *Miscel·lània del CERE* (A)
- 1990: *Butlletí IEC Montsià* (M), *Ramàs* (M)
- 1995: *Recerca* (A)
- 1996: *La Sirga* (M)
- 1997: *Nous Col·loquis* (M)
- 2000: *Ilercavònia* (M)
- 2004: *BeCeroles* (A)
- 2005: *Espai Despuig* (A)

Cronologia de la fundació de revistes editades per centres d'estudis locals de la demarcació de Tarragona:

Camp de Tarragona, Conca de Barberà i Priorat

- 1977: *Estudis Altafullencs* (A)
- 1979: *Lo Floc* (A), *Butlletí CE Alcoverencs* (A)
- 1980: *Arrels* (M)
- 1982: *Miscel·lània d'Estudis Solivellencs* (M)
- 1983: *Recull de Treballs* (Torredembarra) (A)
- 1985: *Treballs Canongins* (M), *Estudis de Constantí* (A), *Miscel·lània Ribetana* (M)
- 1989: *Butlletí CEL* (l'Espluga de Francolí) (M)
- 1994: *Quadern Anjub* (M)
- 1995: *Apiera* (M)
- 1997: *Recull de Treballs* (Sarral) (M)
- 2003: *Quaderns de Capafonts* (M)

Terres de l'Ebre

- 1985: *La Cabana* (A)
- 1986: *La Vila Closa* (M)
- 1993: *Rails* (A)

- 1998: *Lo Rafal* (A)
- 1994: *La Riuada* (A)
- 2004: *Aufàbiga* (A), *Lo Senienc* (M)
- 2006: *Memòria del Perelló* (M)

* Observació: En el cas de revistes homònimes, hem desenvolupat el nom o hem posat entre parèntesis el lloc d'edició per evitar confusions.

Abreviatures: A (revistes actives), M (revistes mortes)

INVENTARI DE PUBLICACIONS PERIÒDIQUES

A l'hora d'inventariar les capçaleres de les publicacions periòdiques de la demarcació tarragonina, hem optat per distribuir-les en quatre grans grups, d'acord amb la seva adscripció editorial: 1) institucions acadèmiques i universitats, 2) organismes i institucions de l'Administració, 3) associacions i centres d'estudis i 4) institucions privades.

Institucions acadèmiques i universitats

UNIVERSITAT ROVIRA I VIRGILI (TARRAGONA)

Revistes actives

— *Arxiu d'Etnografia de Catalunya* (15 volums, 1982-2015). És a RACO i al propi web:

<http://revistes.urv.cat/index.php/aec/issue/archive>.

A Dialnet tenen indexats els sumaris. Escrita en català, castellà i anglès.

— *Comunicació Educativa. Revista d'ensenyament de les comarques meridionals de Catalunya*. Entre 1990 i 2015 se n'han publicat 28 números. Escrita en català. Disponible al propi web:

<http://revistes.urv.cat/index.php/comeduc/issue/archive>.

— *Estudis de Literatura Oral Popular* (4 exemplars, 2012-2015). Està allotjada a RACO i al propi web: <http://revistes.urv.cat/index.php/elop>.

— *Revista Catalana de Dret Ambiental* (5 números, 2010-2014). Està allotjada a RACO, a Dialnet i al propi web: <http://revistes.publicacionsurv.cat/index.php/rcda>. Escrita en múltiples llengües.

— *Revista Internacional de Lengüas Extranjeras* (4 números, 2012-2015). Està allotjada a RACO i al propi web: <http://revistes.urv.cat/index.php/rile>. Es troba indexada a Dialnet. Escrita en múltiples llengües.

— *Universitas Tarraconensis. Revista de Ciències de l'Educació*. Editada pel Departament de Pedagogia de la URVT (1977-2015) en diverses èpoques, la primera quan encara era Delegació de la UB. Escrita en múltiples llengües. Des de l'any 2015 sols s'edita en format digital. Es troba indexada al portal Dialnet (1993-2014). També es pot consultar al web propi: <http://revistes.urv.cat/index.php/ute>.

Revistes inactives

— *Et cetera*. Editada per la Facultat de Lletres de Tarragona. Se'n publicaren 6 números (1981-1983).

— *Quaderns d'Història Contemporània*. Editada per l'Àrea d'Història Contemporània de la Facultat de Lletres de Tarragona (UB), de la mà d'un grup emergent de professors i alumnes que, posteriorment, van fer-se un nom en el món de la història local (i no tan local): Teresa Abelló, Pere Anguera, Montse Duch, etc. Van ser 7 números, entre 1979 i 1991.

— *Salina. Revista de la Facultat de Lletres*. Publicació de literatura apareguda entre 1986 i 2011 (núm. 1-25). Està allotjada al web de la Biblioteca Cervantes (Alacant):

<http://www.cervantesvirtual.com/obra/salina--revista-de-la-facultat-de-lletres-de-tarragona/>. També es troba indexada a Dialnet (a partir del núm. 6). Escrita en castellà, amb algun article en català.

— *Tarraco. Cuadernos de Geografía*. N'aparegueren 8 números entre 1980 i 1995. Es troba indexada a Dialnet.

— *Universitas Tarraconensis. Facultat de Filosofia i Lletres. Divisió de Geografia i Història*.

Se n'editaren 10 números (1976-1992). No és a RACO, es troba indexada a ISOC.

— *Revista de Psicologia. Universitas Tarraconensis*. N'aparegueren 25 volums entre 1986 i 2003. Es troba indexada a Dialnet, Psyke i ISOC.

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Revistes mortes

— *Ebre 38*. Revista internacional de la Guerra Civil, 1936-1939. Sols se'n publicaren sis números (2003-2011). És a RACO.

— *Revista de Geografia*. Sols se'n publicaren 5 números (2002-2008). Fou iniciada per la UB i, en una segona etapa, continuada juntament amb la URVT i la UL. Està allotjada a RACO i indexada a Dialnet.

Organismes i institucions de l'Administració

GENERALITAT DE CATALUNYA

Alguns arxius comarcals editen butlletins informatius (Tarragonès i Ribera d'Ebre), on informen de notícies arxivístiques, de la mateixa manera que ho fan els arxius municipals. Ja se n'ha fet una relació

(Güell, 2006), per la qual cosa us hi remetem i no els comentem.

Revistes inactives

— *Butlletí del Museu*. Butlletí del Museu-Arxiu de Montblanc i Comarca. Va aparèixer en dues etapes separades en el temps: 9 números entre 1996 i 1999 i 4 més, posteriorment, entre 2005 i 2008.

— *Cultura i Natura*. També del Museu-Arxiu de Montblanc i Comarca. Va aparèixer un sol número els primers mesos de 1996.

— *Fòrum. Temes d'història i d'arqueologia tarragonines*. Editada pel Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, entre 1986 i 2007. N'aparegueren 13 números. Es troba allotjada a RACO.

— *Historia et Documenta*. Revista de divulgació històrica i dels fons documentals de l'Arxiu Històric Comarcal de Valls (Alt Camp). Entre 1994 i 2007 se n'editaren 8 números. Ens consta que de fa anys es prepara el volum 9 en edició únicament digital, i s'està tramitant la seva inclusió a RACO. Es poden consultar els PDF al mateix web de l'Arxiu:

http://xac.gencat.cat/web/.content/xac/01_continguts_arxius_comarcals/ac_alt_camp/06_publicacions_acac/publicacions_periodiques/historia_et_documenta_vol.1.pdf.

— *Museu del Montsià. Full Informatiu*. Editat a Amposta entre 1985 i 2001. Va treure fins a 47 números.

— *Podall*. Publicació de cultura, patrimoni i ciències editada anualment pel Museu-Arxiu de Montblanc i Comarca, només en format electrònic, continuadora del butlletí de l'entitat. Entre 2011 i 2014 se'n van editar 3 números. Allotjada als repositoris RACO, Dialnet i Biblioteca Cervantes, també es pot trobar al portal Tinet (els dos primers números).

— *RIO. Revista Internacional de Organizaciones* (14 números fins al 2015), coeditada amb la URVT. Està allotjada a RACO i al propi web: http://www.revista-rio.org/index.php/revista_rio/issue/archive. Escrita en castellà i anglès.

DIPUTACIÓ DE TARRAGONA

Revistes actives

— *Bolduc. Butlletí cultural informatiu de l'Arxiu General de la Diputació de Tarragona*. Editat en format electrònic, entre 2006 i 2016 n'han aparegut 19 números. A banda d'articles d'arxivística, també se n'inclouen d'històrics. Encara no és a RACO, tot i ser una de les millors revistes d'arxius de Tarragona, però és consultable al propi web de la Diputació de Tarragona: <http://www.dipta.cat/ca/bolduc>.

— *DERestaura*. Editada per l'Escola d'Art i Disseny de la Diputació a Tortosa. Dedicada a la restauració de béns mobles, conté nombrosos articles de recerca. Entre 2003 i 2014 se n'han editat 9 números. No és a RACO, però els sis primers exemplars es troben disponibles a la seva pròpia pàgina web: <http://sae.altanet.org/houmuni/web/eado/publicacions/revistesderestaura.php>.

Revistes inactives

Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV

— *Quaderns d'Història Tarraconense*. Revista miscel·lània de la demarcació de Tarragona. N'aparegueren 15 números (1977-1997). Gràcies a la col·laboració de la URVT, està digitalitzada i allotjada a RACO.

— *Bibliografia Històrica Tarraconense*. N'aparegueren tretze volums (1978-1991). No és a RACO, però es troba digitalitzada a la Biblioteca Virtual Ramon

Berenguer IV: http://www.dipta.cat/RBIV/cerca-avancada?c=All&t=All&e=All&v=All&isbn=&title=bibliografia+hist%C3%B2rica&sort_by=changed&sort_order=DESC&=Cercar.

— *Treballs de la Secció d'Història Literària i Filologia*. N'aparegueren vuit volums (1980-1996). No és a RACO, però es pot consultar a la Biblioteca Virtual Ramon Berenguer IV: http://www.dipta.cat/RBIV/cerca-avancada?c=17&t=All&e=All&v=All&isbn=&title=&sort_by=changed&sort_order=DESC&=Cercar.

— *Anuari de la Societat d'Estudis d'Història Eclesiàstica Moderna i Contemporània de Catalunya*. N'aparegueren cinc volums (1988-1993). No està digitalitzada.

— *Clau. Revista de Cultura*. Solament es publicà el número 1 (2000), sense voluntat de continuïtat, i no està digitalitzada.

AJUNTAMENTS

La majoria són butlletins d'arxius municipals que no especifiquem per no caure en la reiteració (GÜELL, 2006). No obstant, en posem alguns exemples de mostra. Hem de dir que, a banda d'informacions arxivístiques, algunes contenen articles d'història.

Revistes actives

Cambrils

— *Camins*. Revista de patrimoni cultural del Museu de Cambrils, d'adscripció municipal. Va publicar 2 números, entre 2008 i 2011.

- *L'Arxiu t'informa*. Entre 2004 i 2015 n'han aparegut 27 números, disponibles al propi web: <http://www.cambrils.cat/arxiu/recerca-i-difusio/difusio->

[del-patrimoni-cultural/publicacions/l-arxiu-t-informa-butlleti-de-l-arxiu-municipal-de-cambrils](#).

Constantí

- *El Racó de l'Arxiu*. Entre 2003 i 2006 n'aparegueren 21 números, disponibles al seu propi web: <http://usuaris.tinet.cat/arxiucon/publicacions-raco.html>. El 2015, en una segona etapa, n'ha aparegut el número 2 en paper.

Revistes inactives

Reus

- *Del Museu*. Butlletí del Museu de Reus (Patronat del Museu Comarcal i d'Arqueologia Salvador Vilaseca), gestionat per l'Institut Municipal de Cultura. En el bienni 1989-1990 en va publicar 4 números.

— *Informatiu Arxiu*. N'aparegueren 9 números (1997-2004). El 2005 aparegué el núm. 10 amb el títol modificat, *Butlletí Informatiu de l'Arxiu Municipal de Reus*.

— *Informatiu Museus. Revista de recerca i de divulgació cultural dels Museus de Reus*. N'aparegueren 39 números (1994-2008).

Tarragona

— *Tarraco Archaeologica. Revista del Centre d'Arqueologia Urbana de Tarragona (CAUT)*. Només n'aparegueren 2 números (1990 i 2012).

ALTRES ENS

Cambra Oficial de la Propietat Urbana de Tarragona

— *Revista Tècnica de la Propietat Urbana*. El 1960 es publicà el primer número sota el títol de *Revista*

Técnica de Información de la Propiedad, i en el número 5 (1962) se suprimí la paraula *Información*. Se'n van arribar a editar 36 números i ha estat activa durant trenta anys. S'extingí el 1990, coincidint amb la jubilació del seu director i impulsor, el secretari de la Cambra, Daniel Güell i Socias. Durant el tardofranquisme i després en la democràcia, la revista era utilitzada per molts historiadors tarragonins per difondre la seva recerca a través de petits articles. No es troba digitalitzada i és, de justícia, una assignatura pendent.

Cambra Oficial de la Propietat Urbana de Reus

Des del 1920 publicà un butlletí (1956-1962) titulat *Urbs*. N'era el director Josep M. Guix Sugranyes i tragué 58 números. A partir del 1983 edità *Propiedad y Urbanismo: revista jurídica de la Cámara Oficial de la Propiedad Urbana de Reus*. Foren 5 números, fins al 1988.

Sindicat d'Iniciativa i Turisme de Tarragona

- *Butlletí*. Se n'editaren 47 números entre 1991 i 2015.

ASSOCIACIONS I CENTRES D'ESTUDIS

Camp de Tarragona

Alt Camp

Aiguamúrcia

— *Memorias: Archivo Bibliográfico de Santes Creus*. Apareguda entre 1947 i 1953, 10 volums. És l'antecedent del *Butlletí*.

— *Santes Creus. Butlletí de l'Arxiu Bibliogràfic de Santes Creus*. El número 1 data de 1954. A partir de l'any 1975 el títol és en català. Des del 2004 porta el subtítol de *Revista de l'Arxiu Bibliogràfic*. Ha publicat 29 números. No és a RACO, si bé els sumaris dels anys

1957-2005 són a Dialnet. A la pàgina web de l'entitat hi ha digitalitzats els números I-XXIV, entre 1954 i 2011: <http://usuaris.tinet.cat/absc/catala/arxiu/publi/revista/revista.html>.

Alcover

— *Butlletí. Centre d'Estudis Alcoverencs*. Editat des de l'any 1978. El seu àmbit d'estudi és Alcover i les Muntanyes de Prades. Fins ara se n'han publicat 120 números; el darrer correspon a l'any 2013, si bé ha aparegut el 2016. És al repositori RACO i està valorat pel MIAR.

Bibliografia: "El Centre d'Estudis Alcoverencs: disset anys d'investigació local". *Serra d'Or* (Barcelona), 413 (1994), 27-28.

Capafonts

— *Quaderns de Capafonts*. Revista de recerca i divulgació editada per l'Associació Cultural Picorandan. N'aparegueren 19 números (2003-2011). Els sumaris estan disponibles al web de l'Ajuntament de Capafonts i de l'IRMU:

<http://www.capafonts.cat/ajuntament/cultura/bibliohemeroteca>.

La Riba

— *Miscel·lània Ribetana*. Editada per la revista local *El Brugent*. N'aparegueren 4 números (1985-1993).

Valls

— *BValls de Lletres*. Revista de la Comissió de Llengua i Literatura de l'Institut d'Estudis Vallencs, que des del 2003 ha publicat una vintena de números.

— *Quaderns de Vilaniu*. Editats per l'Institut d'Estudis Vallencs. N'han aparegut 67 números (1982-2015).

Cada deu volums publica un índex d'articles. Accessible des de la seva pàgina web: <http://www.iev.cat/publicacions/detall/82>. És a RACO, i també participa en la base de dades de Llengua i literatura catalanes TRACES de la UAB. Estan valorats pel MIAR.

Bibliografia: OLIVÉ OLLÉ, Francesc. "Vint anys de *Quaderns de Vilaniu / Miscel·lània de l'Alt Camp* (1982-2002)". *Quaderns de Vilaniu*, Valls, 41 (2002), 89-92; MARTÍ BAIGET, Josep. "Gairebé 25 anys de *Quaderns de Vilaniu*", *Quaderns de Vilaniu*, 50 (2006), 73-75.

Vila-rodona

— *La Resclosa*. Editada des del 1997 pel Centre d'Estudis del Gaià. El seu àmbit territorial és la conca del riu Gaià. Valorada per Carhus+ (nivell D), és a RACO. El 2015 se'n publicà el núm. 19.

Baix Camp

Cambrils

— *Quadern Anjub*. Revista editada per L'Anjub, grup de recerca de cultura tradicional i popular de Cambrils. Només se n'editaren 7 números (1994-2006). No és a RACO. El contingut es pot consultar a la pàgina web de l'entitat:

<http://usuaris.tinet.cat/anjub/menu/frameset.html>.

Reus

— *Revista del Centre de Lectura*. De caràcter literari, artístic i científic. Neix el 1883 i ha continuat fins al 2016 en nou etapes o èpoques; la darrera, des del 2013 en versió digital. És a RACO. Resulta complex comptabilitzar-ne els números amb tanta evolució d'etapes i canvis de format, però un nombre aproximat calculat amb criteris de número d'exemplar i no de volum n'elevaria la xifra a uns 723.

Bibliografia: BONILLO HOYOS, Xavier. "Revista del Centre de Lectura. La Cultura dels Ateneus (1920-1934)". *Plecs d'Història Local*, Barcelona, 82 (1999), 5-7; BUXÓ, Teresa - Anna VENTURA. "La digitalització de la revista del Centre de Lectura", *Revista del Centre de Lectura de Reus*, 2 (2010), 30-31; FILELLA FARGAS, Xavier. "La revista digital del Centre de Lectura". *Revista del Centre de Lectura de Reus*, 2015, s/p.

— *Fulls de Treball Carrutxa*. En una primera etapa en sortiren 22 números (1979-1986).

— *Carrutxa: Butlletí de l'Associació de Cultura Popular de Reus*. És la segona etapa de la revista anterior, n'aparegueren 2 números (1991-1992).

— *Caramella*. En el seu inici el 1999 l'edità l'associació Carrutxa des de Reus, i seguiren nou números més fins al 2004. Es poden consultar els sumaris al propi web: <http://www.revistacaramella.cat/d,3414;SUMARIS>.

Bibliografia: PALOMAR, Salvador. "Carrutxa: de la recerca a l'acció local". *Revista d'Etnologia de Catalunya*, Barcelona, 4 (1994), 195-196.

— *Penell. Revista d'Història*. Editada pel Centre d'Estudis de Reus i Comarca. Solament n'aparegueren 3 números (1984-1989). No és a RACO.

— *Lligalls*. Editada per la Societat d'Estudis Històrics Salvador Vilaseca. Solament n'aparegueren 3 números (1990-1993). No és a RACO.

Riudoms

— *Lo Floc*. Revista editada des del 1979 pel Centre d'Estudis Riudomencs Arnau de Palomar (CERAP). Fins al desembre del 2015 n'havien aparegut 214 números. És una de les de més qualitat literària del Camp de Tarragona. Forma part de l'Associació Catalana de Premsa Comarcal. El novembre del 2016 assolí la seva

inclusió completa al repositori de RACO, on l'abril del 2016 ja es podien consultar els primers 132 números (fins al 1993). Participa en la base de dades de llengua i literatura catalanes TRACES de la UAB. També es poden descarregar els PDF a la seva pàgina web: <http://cerap.cat/flocdigital.php?opcio=06>.

Bibliografia: PEREA, Eugeni. "Pere Anguera i l'activisme cultural dels centres d'estudis". *Lo Floc*, Riudoms, 191 (2010), 8-9; MARTÍ MARTÍ, Carles. "Riudoms 1986-2005: dades per una anàlisi socio-cultural", *Lo Floc*, Riudoms, 179 (2005), 6-15.

La Selva del Camp

— *Butlletí del Centre d'Estudis Selvatans*. Entre 1990 i 2015 se n'han editat 9 números. No és a RACO.

Tarragonès

Altafulla

— *Estudis Altafullencs*. Revista pluridisciplinària editada pel Centre d'Estudis Altafullencs. Entre 1977 i 2014 n'aparegueren 38 números. És a RACO. Periòdicament publiquen un recull dels índexs (1991, 1996 i 2001). El sumari dels darrers exemplars es pot consultar al propi web:

<http://www.cestudisaltafulla.cat/index.php/publicacions/34-estudisaltafullencs.html?layout=default>.

Bibliografia: BRULLES, Lluís - Narcís CARULLA. "Estadística temàtica dels articles publicats a Estudis Altafullencs, números 1 a 35". *Estudis Altafullencs*, Altafulla, 35 (2011), 19-26; CARNICER TORRENT, Joan. *Fent camí: 25 anys amb el Centre d'Estudis d'Altafulla*, Altafulla: CEA, 2002.

— *La Tartrana. Recull de coses nostres*. Butlletí de règim interior del Centre d'Estudis d'Altafulla, que en publicà 35 números. Estigué operatiu sis anys (1979-1985).

La Canonja

— *Treballs Canongins*. Editada pel Centre d'Estudis Canongins Ponç de Castellví. N'aparegueren 6 números entre 1985 i 2003. No és a RACO.

Bibliografia: ROIG QUERALT, Francesc. "Vintè aniversari del Centre d'Estudis Canongins, balanç d'un agraïment", *Estímul*, la Canonja, 291 (2004), 30-31.

Constantí

— *Estudis de Constantí*. Revista editada pel Centre d'Estudis de Constantí entre 1985 i 2015. Se n'han editat 31 números. En el darrer any es traspassà la seva coordinació a l'Ajuntament de la vila, a través de l'Arxiu Municipal (AMC). El 2016 s'està tramitant la seva inclusió al repositori de RACO. Els últims sumaris i els índexs dels autors es poden consultar al web de l'AMC:

<http://www.arxiudeconstanti.cat/arxiu/category/estudis-de-constanti>.

I també a Dialnet (en aquest darrer repositori, només els núm. 13-29).

Tarragona

— *Artiga*. Revista d'art i pensament contemporani. Entre 2006 i 2015 en van aparèixer 27 números. Es poden descarregar els PDF a la seva pròpia pàgina web: <http://www.artiga.cat>.

— *Butlletí Arqueològic*. Editat per la Reial Societat Arqueològica Tarraconense, especialitzat en arqueologia, història antiga i medieval. El número 1 data del 1901, i ha continuat fins a l'actualitat (sols amb la interrupció dels anys 1937-1942) en cinc èpoques. El títol és en català des del 1979. Amb l'inici del 2017 s'espera la seva inclusió imminent al repositori de RACO, igual que la resta de publicacions dependents de la RSAT (*Citerior* i *L'Arqueològica Informa*). Està indexat parcialment a Dialnet (1999-2011). Al web de la institu-

ció hi ha els sumaris dels núm. 1-32 (2010):

http://www.arqueologica.org/wp-content/uploads/2014/03/Index_general_del_butlleti_.pdf.

Bibliografia: ROVIRA SORIANO, Jordi. "El *Butlletí Arqueològic*: la gran aportació a la bibliografia tarraconina de la RSAT". *Butlletí Arqueològic*, Tarragona, 23 (2001), 7-27.

— *Citerior*. Revista d'Arqueologia i Ciències de l'Antiguitat. Editada per la Reial Societat Arqueològica Tarraconense. Sols n'aparegueren cinc volums (1995-2009). Indexada parcialment per Dialnet (núm. 4-5). No és a RACO.

— *Gaudia*. Revista cultural i portaveu dels Gogistes Tarragonins. Publicà articles sobre goigs i gogistes. Foren 21 números (1985-2004).

— *L'Arqueològica Informa: Punt d'informació d'Història, Arqueologia i Patrimoni de l'àmbit de Tarragona*. Fullet en forma de tríptic editat per la Reial Societat Arqueològica Tarraconense. N'aparegueren 19 números entre 1998 i 2001. No és a RACO.

— *Paratge Tarragoní*. Portaveu de la Delegació a Tarragona de la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica i Sigil·lografia. Feta per reprografia, n'aparegueren 9 números (1989-1993). En certa manera eren opuscles monogràfics a mode de col·lecció. A nivell català, des de Sant Cugat del Vallès a partir del 1990 es publica la revista *Paratge*.

— *Missiva*. Butlletí d'informació tècnica i històrica de la Delegació a Tarragona de la Societat Catalana de Genealogia, Heràldica i Sigil·lografia. En paper n'aparegueren 14 números (de maig-juny de 1993 a novembre-desembre de 1995); posteriorment, entre febrer de 2006 i gener de 2007 continuà solament en versió electrònica amb el nom de *Missiva.com* (4 números),

aquests darrers consultables al propi web:

<http://www.scgenealogia.org/index.php/publicacions/missives>.

— *Niu d'Art*. Butlletí de la Societat Artística i Cultural Mòn Camp Tarragoní. Entre 1981 i 1992 n'aparegueren 45 números.

— *Recull...* L'Estació de Recerca Bibliogràfica i Documental Margalló del Balcó, sota la direcció d'Eliseu Soler Àlvarez, des del 1984 fins al 1999 edità 13 volums d'una miscel·lània anual amb el títol de *Recull*, dedicada cada vegada a un tarragoní diferent. Malgrat l'alta qualitat dels seus articles, no és a RACO ni està indexada en repositoris, tret del portal ARGUS.

— *Kesse*. Butlletí del Cercle d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver, entre 1989-2015 han aparegut 48 números, a RACO sols hi són allotjats a partir del setzè. També es poden consultar al propi web: <http://www.guillemoliver.com/Home/revista>.

Roda de Berà

— *Boi*. Editada en format apaisat, en blanc i negre, pel Centre d'Estudis Rodencs i Les Monges Associació Cultural. Des del 1998 n'ha editat 34 números semestrals.

Torredembarra

— *Recull de Treballs*. Editat pel Centre d'Estudis Sinibald de Mas. Entre 1983 i 2015 n'han aparegut 16 números. És a RACO i està valorat pel MIAR.

Conca de Barberà

L'Espluga de Francolí

— *Arrels*. Miscel·lània d'aportacions històriques i documentals. Editada pel Centre d'Estudis Locals de

L'Espluga de Francolí, n'aparegueren 9 números (1980-1997). No és a RACO.

— *Butlletí del Centre d'Estudis Locals de l'Espluga de Francolí*. S'inseria a la revista local *El Francolí*. Se'n van editar 41 números entre 1989 i 1999. No està digitalitzada.

Montblanc

— *Aplec de Treballs*. Revista anual del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà. Entre 1978 i 2015 se n'han editat 33 números. Inicialment comprenia els àmbits de les ciències socials i les ciències naturals; a partir dels anys noranta l'àmbit de les darreres es deixà per a la revista *Reboll*. És als repositoris de RACO i Dialnet. Valorada per Carhus+ (nivell D) i MIAR. Participa en la base de dades de llengua i literatura catalanes TRACES, de la UAB. A més de la Conca de Barberà el seu àmbit d'estudi també comprèn les Muntanyes de Prades.

Bibliografia: MAYAYO ARTAL, Andreu. "Centre d'Estudis de la Conca de Barberà (1978-1988: l'obra feta)". *Aplec de Treballs*, CECB, Montblanc, 9 (1989), 239-252; SANTESMASES OLLÉ, Josep. "Trenta números de la revista *Aplec de Treballs* (1978-2012)". *Aplec de Treballs*, Montblanc, 30 (2012), 33-45.

— *Contrafort*. Butlletí informatiu de recerca en ciències socials. Editat pel Centre d'Estudis de la Conca de Barberà, sols n'aparegueren dos números (2005-2006).

— *Reboll*. Revista del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà, apareguda amb regularitat entre 1991 i 2008 (13 números). En l'actualitat l'entitat té voluntat de reprendre l'edició, si bé solament en format electrònic. És al repositori de RACO. Està indexada a Dialnet. Els seus àmbits d'estudi són la Conca de Barberà i les Muntanyes de Prades.

Bibliografia: LLORENS, Jordi. "25 anys del CHNCB: 1974-1999", *El Foradot*, Montblanc, 4 (2000), 15.

Pira

— *Apiera*. Recull de treballs de Pira i el seu entorn. Editada per l'Associació Cultural L'Anguera. Només va publicar-se el número 1 (1995).

Santa Coloma de Queralt

— *Recull*. La revista té dues etapes, la primera sota l'aixopluc de l'Associació Cultural Alt Gaià (1993-1995), que en publicà tres números. La segona és quan l'entitat canvià el nom pel d'Associació Cultural Baixa Segarra (a partir del 1996) i aparegueren els volums 4-13 (fins al 2014). És al repositori de RACO.

Bibliografia: "Índex alfabètic d'articles (*Recull* núms. 1-10)". *Recull*, Santa Coloma de Queralt, 10 (2007), 161-167.

Sarral

— *Recull de Treballs*. Miscel·lània editada per la revista *Baluard* de Sarral. Només se'n van publicar tres números (1997, 1999 i 2004). La major part dels articles eren d'investigació. No és a RACO.

Solivella

— *Miscel·lània d'Estudis Solivellencs*. Editada pel Centre d'Estudis Solivellencs, n'aparegueren 2 números (1982-1983). No és a RACO.

Baix Penedès

Les revistes sobre aquesta comarca s'editen des de Vilafranca del Penedès, concretament a través de l'Institut d'Estudis Penedesencs.

— *Miscel·lània Penedesenca*. Hi ha dues sèries, la primera dels núm. 1-8 (1978-1986) i la segona dels núm. 9-26 (1987-1997). És a RACO.

— *Del Penedès*. Publicada per l'IEP entre 2002 i 2015, continuadora de la *Miscel·lània Penedesenca*. N'han aparegut 31 números. Es pot consultar a RACO i al seu propi web:

<http://www.iepenedesencs.org/nova/revista.php>.

Priorat

Falset

— *Estudis Prioratins*. Editada pel Centre d'Estudis Falsetans entre 1999 i 2002 (4 números). No és a RACO. Els sumaris són consultables al web de l'entitat: <http://www.cefalset.cat/estudis.html#EP1>.

— *Lo Violí*. Revista del Centre d'Estudis del Priorat. Entre 2006 i 2015 se n'han publicat 19 números. És a RACO.

— *Altafalla*. Publicació periòdica del Centre d'Estudis Falsetans (2001).

La Vilella Baixa

— *La Vilella Baixa*. Revista editada des de l'any 1998 pel Grup Cultural Llicorella. Al web de l'IRMU es poden consultar els sumaris dels núm. 11-18 (2003-2007): <http://www.irmu.org/centers/magazine/1153>.

Terres de l'Ebre

Baix Ebre

El Perelló

— *Memòria del Perelló*. Revista editada per l'Associació de Recerca Històrica del Perelló. Entre 2006 i 2008 en van aparèixer 6 números.

Tortosa

— *Nous Col·loquis*. Miscel·lània editada pel Centre d'Estudis Francesc Martorell. Entre 1997 i 2000 en van aparèixer 5 volums. Estigué impulsada i dirigida, entre d'altres, pels professors Joan-Hilari Muñoz i Sebastià i Salvador-J. Rovira i Gómez.

— *Recerca*. Editada pel Centre d'Estudis Comarcals del Baix Ebre i l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre, n'aparegueren 15 números (1995-2013). És a RACO i està valorada per Carhus+ (nivell D). Aquest model de col·laboració entre un arxiu comarcal i un centre també el trobem en altres ciutats catalanes, com per exemple a Terrassa (revista *Terme*).

— *Rels. Revista d'idees i cultura*. Editada per Rels d'Aigua, Associació Cultural, entre 2002 i 2007. Tragué 11 números.

Ribera d'Ebre

Benissanet

— *Aubàbriga*. Editada per l'Associació Cultural Artur Bladé Desumvila. Entre 2004-2015 n'han aparegut 17 números.

Flix

— *Miscel·lània del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre*. Entre 1985-2015 n'han aparegut 25 números. És a RACO i està valorada pel MIAR.

Bibliografia: CASADÓ BURILLO, Vicent. "15 anys de Miscel·lània del CERE". *Miscel·lània del CERE*, Flix, 14 (2000), 11-32.

— *Ilercavònia. Fulls d'Arqueologia*. Editats pel Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre, n'aparegueren 3 números (2000-2003).

— *La Sirga*. Butlletí del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre. Entre 1996 i 2014 n'aparegueren 64 números. Cal tenir present que entre 2008 i 2010 no se n'edità cap exemplar. Posteriorment la revista ha evolucionat en format digital per exposar la memòria d'activitats del CERE.

Móra d'Ebre

— *La Riuada. Revista d'informació cultural*. Editada per l'associació del mateix nom. El número 1 aparegué el 1994, i l'abril del 2016, el 37.

Bibliografia: ARGILAGA, Alfons - Joan LLANES. "La Riuada. Revista cultural de referència". *Miscel·lània del CERE*, 23 (2012), 195-210.

Móra la Nova

— *Espai Despuig*. Revista editada per l'Institut Ramon Muntaner. Entre 2005 i 2014 n'han aparegut 8 números. És a RACO.

Montsià

Alcanar

— *BeCeroles. Lletres de Llengua i Literatura*. Editada pel Centre d'Estudis Lingüístics i Literaris de les comarques centrals dels Països Catalans. El seu àmbit territorial és l'antiga diòcesi de Tortosa, que inclou totes les Terres de l'Ebre. És a RACO. Entre 2004 i 2016 n'han aparegut 6 números.

— *Lo Rafal*. Editada per l'associació cultural del mateix nom. Iniciada el 1988. Al web de l'IRMU hi ha els sumaris dels núm. 86-124 (2005-2015):

<http://www.irmu.org/centers/magazines/5>.

Amposta

— *Butlletí de l'Institut d'Estudis Comarcals del Montsià*. Editat per l'entitat, entre 1990 i 1993. Sense la paraula *Butlletí* n'aparegueren 9 números (fins al 1995).

— *Ramàs*. Revista editada per l'Institut d'Estudis Comarcals del Montsià. En van aparèixer 5 números (1990-2004).

— *Montsià*. Revista d'àmbit local editada pel Centre d'Estudis Planers, amb 5 números (1998-2002).

La Sénia

— *Lo Senienc. Memòria, natura i llengua*. Butlletí del Centre d'Estudis Seniençs. Entre 2004 i 2014 n'aparegueren 11 números. És a RACO. No s'ha de confondre amb la revista *Lo Senienc. Butlletí d'informació local* que, des del 1980, edita l'Ajuntament de la Sénia. Bibliografia: ALMUNI BADIA, Maria Victòria. "10è. aniversari de *Lo Senienc*, memòria, natura i llengua". *Lo Senienc*, la Sénia, 10 (2013), 4.

Ulldecona

— *Rails*. Revista del Centre d'Estudis d'Ulldecona. Entre 1993 i 2015 se n'han publicat 31 números. És a RACO. Cada deu exemplars fan una relació d'articles, la primera apareguda en el número 10 (1997) i la segona en el 20 (2003).

Terra Alta

Batea

— *La Vila Closa*. Butlletí editat pel Patronat pro Batea. Entre 1986 i 1990 n'aparegueren 18 números. Els sumaris estan disponibles al web de l'IRMU: <http://www.irmu.org/centers/magazine/676>.

La Fatarella

— *La Cabana*. Iniciada el 1985. Al web de l'IRMU hi ha els sumaris dels núm. 148-159 (2012-2015): <http://www.irmu.org/centers/magazines/5>.

Gandesa

— *Butlletí del Centre d'Estudis de la Terra Alta*. Entre 1982 i 2011 n'aparegueren 52 números. És a RACO.

Institucions privades

ARQUEBISBAT DE TARRAGONA

— *Quinque Libri. Butlletí informatiu de l'Arxiu Arxidiocesà de Tarragona*. En van aparèixer 4 números (2007), en versió digital. Abans era consultable al web de l'AHAT, i des del 2016 es pot descarregar del web del Centre d'Estudis de la Conca de Barberà: <http://www.ceconcabarbera.cat>.

COL·LEGI D'ADVOCATS DE TARRAGONA

— *Fòrum Jurídic*. Fins al 2015 se n'havien publicat 59 números. Els darrers estan disponibles al web de la institució: <http://www.icatarragona.com/hemeroteca/>. Bibliografia: ESCODA MÚRRIA, Coia. *Fòrum Jurídic. 10 anys de vida col·legial*. Tarragona, 2003.

COL·LEGI D'APARELLADORS, ARQUITECTES TÈCNICS I ENGINYERS D'EDIFICACIÓ DE TARRAGONA

— *TAG. Butlletí Informatiu*. Apareguda l'any 1993. A més d'articles sobre construcció i urbanisme, habitualment inclou articles sobre història de les comarques tarragonines. Es troba inclosa a RACO parcialment (núm. 72-75 (2014)) i està indexada fragmentàriament a

Dialnet (núm. 51-67 (2008-2013)). Els PDF es poden descarregar al web de la institució:

http://documentacio.apatgn.org/tag/revistatag26_50.htm.

COL·LEGI OFICIAL D'ARQUITECTES DE CATALUNYA. DEMARCACIÓ DE TARRAGONA

— *AT*. Revista d'arquitectura. N'han aparegut 21 números (2002-2014). Disponible al web de la institució: <http://www.coac.net/Tarragona/AT/portada.htm>.

COL·LEGI OFICIAL DE METGES DE TARRAGONA

— *Galens*. Editada des del 1986 fins a l'actualitat. Al web de la institució hi ha els PDF dels núm. 128-191 (2011-2016):

<http://www.comt.org/index.php/es/actualidad-y-publicaciones/publicaciones/revista-galens>.

GERMANDAT DE POBLET

— *Poblet*. Des de l'any 2001 edita aquesta revista de caràcter religiós i cultural. Els seus antecedents són els anys 1947-1949, sota l'aixopluc de la comunitat cistercenca. A la pàgina web del monestir hi ha els PDF dels núm. 1-30 (fins al 2015):

<http://www.poblet.cat/index.php?Nw%3D%3D&LDQxLDQy>. El portal Dialnet n'ha indexat els sumaris, però sense possibilitat de lectura del contingut. No és present a RACO.

GERMANDATS DE SETMANA SANTA

Tarragona

A la capital moltes confraries i germandats editen per Setmana Santa opuscles amb articles d'història i religió, alguns d'ells seriatos. Algunes germandats han indexat els treballs i n'han adjuntat els PDF, com per

exemple la de Jesús Natzarè:

http://www.mosqueres.org/natzarens/f_000006.html.

EMPRESSES PRIVADES

Valls

TGD. Comunicació

— *Cultura i Paisatge a la Ruta del Cister. Revista d'informació de la Ruta del Cister*. Se centra en les tres comarques on hi ha monestirs cistercencs (Conca de Barberà, Alt Camp i Urgell). El número 1 va aparèixer el 2006. Al web de l'editor hi són els sumaris i els PDF de la revista fins al número 7 (2013):

http://www.culturaipaisatge.com/la_revista.html.

PARTICULARS

— *A Carn! Revista Electrònica d'Història Militar*. Edició en català i en castellà. Els primers volums, de 40 pàgines i tapes; els darrers, de prop del centenar. No és a RACO, però els PDF es poden consultar al propi web: <http://blocs.tinet.cat/acarn/quant-a/>. És de destacar l'àmplia base de referències bibliogràfiques que recull el blog. Es va deixar de cibereditar a finals del 2015 per malaltia del seu promotor, el qual durant deu anys (2005-2015) penjà 29 números ordinaris i 3 d'extraordinaris.

Bibliografia general de centres d'estudis:

Guia dels Centres d'Estudis a Catalunya, Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1987.

Revista Espai Despuig (2005-2014).

BORRELL FONTELLES, Josep. "L'acció estratègica dels centres d'estudis o de recerques". *Mascaçà*, 1 (2010), 11-16.

GRAU PUJOL, Josep M. "La presència de les revistes dels Centres d'Estudis del Camp de Tarragona a internet". *Lo Floc*, Riudoms, 208 (2014), 34-37.

GÜELL, Manel. "Les publicacions periòdiques d'arxivística de la demarcació». *Bolduc* [En línia], Tarragona, 1 (juny de 2006), 3-5. Disponible a: www.dipta.cat.

JORDÀ FERNÁNDEZ, Antoni. "Centres d'estudis locals i publicacions: algunes reflexions". A: *Recull Antoni Jordà: obra menor* (1978-2015), Tarragona, 2015, 183-188.

LLAMBRICH, Jaume. "Les revistes acadèmiques d'accés obert". *Kesse*, Tarragona, 46 (2011), 28-31.

MASALLES, Esteve - Dolors SAUMELL. "Els estudis locals al Camp de Tarragona als segles XIX i XX. Una perspectiva bibliogràfica". *Kesse*, Tarragona, 34 (2003), 4-17.

SANTESMASES OLLÉ, Josep. "Terme davant el mirall comparatiu de les revistes miscel·làniques dels Centres d'Estudis". *Terme*, Terrassa, 25 (2010), 85-102.

SOLER ÀLVAREZ, Eliseu-A. "Els estudis locals al Tarragonès: una visió històrica". *Plecs d'Història Local*, Barcelona, 36 (1991), 36-38.

URBANO, Cristóbal. "Avaluació de revistes i avaluació de la recerca en humanitats i ciències socials a Catalunya: Aproximació a un problema". *BID*, Barcelona, 10 (2003), s/p.

VAQUER, Pineda. "Les revistes científiques dels centres d'estudis: sistemes d'avaluació i criteris de qualitat". *Frontissa*, Barcelona, 24 (2012), 9-10.

També és interessant de consultar el suplement *Plecs d'Història Local* de la revista *Avenç* de Barcelona i la revista *Frontissa* de la CCEPC.

Relació de revistes per ordre alfabètic [acadèmiques, institucionals, de centres d'estudis i privades]

A Carn! Revista Electrònica d'Història Militar
Altafalla

Anuari de la Societat d'Estudis d'Història
Eclesiàstica Moderna i Contemporània de Catalunya

Apiera

Aplec de Treballs

Arrels. Miscel·lània d'aportacions històriques i documentals

Artiga. Revista d'art i pensament contemporani
Arxiu d'Etnografia de Catalunya

AT

Aufàbiga

BeCeroles. Lletres de Llengua i Literatura
Bibliografia Històrica Tarraconense

Boi

Bolduc. Butlletí cultural informatiu de l'Arxiu General de la Diputació de Tarragona

Butlletí. Centre d'Estudis Alcoverencs

Butlletí (Sindicat d'Iniciativa i Turisme de Tarragona)

Butlletí Arqueològic

Butlletí de l'Institut d'Estudis Comarcals del Montsià

Butlletí del Centre d'Estudis Locals de l'Espuga de Francolí

Butlletí del Centre d'Estudis de la Terra Alta

Butlletí del Centre d'Estudis Selvatans

Butlletí del Museu

Bvalls de Lletres

Camins. Revista de patrimoni cultural de Cambrils

Caramella

Carrutxa: Butlletí de l'Associació de Cultura Popular de Reus

Citerior. Revista d'Arqueologia i Ciències de l'Antiguitat

- Clau. Revista de Cultura
- Comunicació educativa. Revista d'ensenyament de les comarques meridionals de Catalunya
- Contrafort
- Cultura i Natura
- Cultura i Paisatge a la Ruta del Cister. Revista d'informació de la Ruta del Cister
- Del Museu. Butlletí del Museu de Reus
- Del Penedès
- DERestaura
- Ebre 38
- El Racó de l'Arxiu
- Espai Despuig
- Estudis Altafullencs
- Estudis de Constantí
- Estudis de Literatura Oral Popular
- Estudis Prioratins
- Et cetera
- Fòrum: Temes d'història i d'arqueologia tarragonines
- Fòrum Jurídic
- Fulls de Treball Carrutxa
- Galens
- Gaudia. Revista cultural i portaveu dels Gogistes Tarragonins
- Historia et Documenta
- Il·lucavònia. Fulls d'Arqueologia
- Informatiu Arxiu
- Informatiu Museus. Revista de recerca i de divulgació cultural dels Museus de Reus
- Kesse
- L'Arqueològica Informa. Punt d'informació d'Història, Arqueologia i Patrimoni de l'àmbit de Tarragona
- L'Arxiu t'informa
- La Cabana
- La Resclosa
- La Riuada. Revista d'informació cultural
- La Sirga
- La Tartrana. Recull de coses nostres
- La Vilella Baixa
- Lligalls
- Lo Floc
- Lo Rafal
- Lo Senienc. Memòria, natura i llengua
- La Vila Closa
- Lo Violí
- Memoria: Archivo Bibliográfico de Santes Creus
- Memòria del Perelló
- Miscel·lània del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre
- Miscel·lània d'Estudis Solivellencs
- Miscel·lània Penedesenca
- Miscel·lània Ribetana
- Missiva / Missiva.com
- Montsià
- Museu del Montsià. Full informatiu
- Niu d'Art
- Nous Col·loquis
- Paratge Tarragoní
- Penell. Revista d'Història
- Poblet
- Podall
- Propiedad y Urbanismo: revista jurídica de la Cámara Oficial de la Propiedad Urbana de Reus
- Quadern Anjub
- Quaderns d'Història Tarraconense
- Quaderns de Capafonts
- Quaderns d'Història Contemporània
- Quaderns de Vilaniu
- Quinque Libri. Butlletí informatiu de l'Arxiu Arxidiocesà de Tarragona
- Rails
- Ramàs
- Reboll. Butlletí del Centre d'Història Natural de la Conca de Barberà
- Recerca
- Recull... (Margalló del Balcó)
- Recull (Santa Coloma)
- Recull de Treballs (Sarral)
- Recull de Treballs (Torredembarra)
- Rels. Revista d'idees i cultura

Revista Catalana de Dret Ambiental
 Revista de Geografia (UB)
 Revista de Psicologia. Universitas Tarraconensis
 Revista del Centre de Lectura
 Revista Internacional de Lengüas Extranjeras
 Revista Tècnica de la Propietat Urbana
 RIO. Revista Internacional de Organizaciones
 Salina. Revista de la Facultat de Lletres
 Santes Creus. Butlletí de l'Arxiu Bibliogràfic de
 Santes Creus
 TAG. Butlletí Informatiu

Tarraco. Cuadernos de Geografía
 Tarraco Archaeologica. Revista del Centre
 d'Arqueologia Urbana de Tarragona
 Treballs Canongins
 Treballs de la Secció de Filologia i Història literària
 Universitas Tarraconensis. Facultat de Filosofia i
 Lletres. Divisió de Geografia i Història
 Universitas Tarraconensis. Revista de Ciències de
 l'Educació
 Urbs

CRONOLOGIA DE L'HEMEROTECA ACADÈMICA

(Publicacions periòdiques d'institucions acadèmiques i universitats)

Publicació	Núm.	1951-1960				1961-1970				1971-1980				1981-1990				1991-2000				2001-2010				-2016					
		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Arxiu d'Etnografia de Catalunya	15																														
Comunicació Educativa	28																														
Ebre38	6																														
Estudis de Literatura Oral Popular	4																														
Et cetera	6																														
Quaderns d'Història Contemporània	7																														
Revista Catalana de Dret Ambiental	5																														
Revista de Geografia	5																														
Revista de Psicologia. Universitas Tarrac.	25																														
Revista Internac. de Lengüas Extranjeras	4																														
Salina. Revista de la Facultat de Lletres	25																														
Tarraco. Cuadernos de Geografía	8																														
Universitas Tarraconensis. Filosofia i Lletres	10																														
Universitas Tarraconensis. Ciències de l'Educació	[50]																														
Mitjana en nombre de números	11	Anys extrems: 1975-2016																													

La Mancomunitat amb els naufrags

A mitjan maig de 1922 els veïns de l'Ampolla de Mar havien vist naufragar una de les seves barques de pesca, amb el resultat de set pescadors ofegats. Per pal·liar el drama d'aquestes set famílies, el Consell Permanent de la Mancomunitat va votar un donatiu, tot expressant les més sinceres condolències.

AHDB, MdC, Actes del Consell Permanent, reg. 19291.

CRONOLOGIA DE L'HEMEROTECA INSTITUCIONAL

(Publicacions periòdiques d'organismes i institucions de l'Administració)

Publicació	Núm.	1951-1960				1961-1970				1971-1980				1981-1990				1991-2000				2001-2010				-2016				
		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<i>Anuari de la Societat d'Estudis d'Història Eclesiàstica Moderna i Contemporània</i>	5																													
<i>Bibliografia Històrica Tarraconense</i>	13																													
<i>Bolduc. Butlletí de l'AGD de Tarragona</i>	18																													
<i>Butlletí (Sindicat d'Iniciativa i Turisme)</i>	47																													
<i>Butlletí del Museu</i>	13																													
<i>Cambriels. Revista de patrimoni cultural</i>	2																													
<i>Clau. Revista de Cultura</i>	1																													
<i>Cultura i Natura</i>	1																													
<i>Del Museu. Butlletí del Museu de Reus</i>	4																													
<i>DERestaura</i>	9																													
<i>El Racó de l'Arxiu</i>	21																													
<i>Fòrum. Temes d'Història i d'Arqueologia</i>	13																													
<i>Historia et Documenta</i>	8																													
<i>Informatiu Arxiu</i>	10																													
<i>Informatiu Museus</i>	39																													
<i>L'Arxiu t'informa</i>	27																													
<i>Museu del Montsià. Full informatiu</i>	47																													
<i>Podall</i>	3																													
<i>Propiedad y Urbanismo. Revista jurídica</i>	5																													
<i>Quaderns d'Història Tarraconense</i>	15																													
<i>Revista Técnica de la Propiedad Urbana</i>	36																													
<i>RIO. Revista Internac. de Organizaciones</i>	14																													
<i>Tarraco Archaeologica</i>	2																													
<i>Treballs de la Secció de Filologia...</i>	8																													
<i>Urbs</i>	58																													
Mitjana en nombre de números	17	Anys extrems: 1957-2016																												

La Mancomunitat construeix carreteres a Tarragona

L'any 1920 la Mancomunitat va pressupostar la relació d'obres de construcció de nous vials, i ho va desglossar per demarcacions. A la de Tarragona (partits de Falset, Gandesa, Montblanc, Reus, Tarragona, Tortosa, Valls i el Vendrell) el pressupost havia de permetre la creació de fins a 65 trams de carretera, 88 de camins veïnals i 22 ponts.

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA. *Pla General de Vies de Comunicació* aprovat per l'Assemblea de la Mancomunitat en sessió del 6 d'agost de 1920. Barcelona: Impr. Henrich i C^a, 1920, p. 59-69.

Publicació	Núm.	1951-1960				1961-1970				1971-1980				1981-1990				1991-2000				2001-2010				-2016			
		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<i>Reboll</i>	13	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Recerca</i>	15	5	5	5	5	6	6	6	6	7	7	7	7	8	8	8	8	9	9	9	9	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Recull (Santa Coloma)</i>	13	1	3	5	7	9	1	3	5	7	9	1	3	5	7	9	1	3	5	7	9	1	3	5	7	9	1	3	5
<i>Recull... (Margalló del Balcó)</i>	15	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Recull de Treballs (Sarral)</i>	3	2	4	6	8	0	2	4	6	8	0	2	4	6	8	0	2	4	6	8	0	2	4	6	8	0	2	4	6
<i>Recull de Treballs (Torredembarra)</i>	16																												
<i>Reis. Revista d'idees i cultura</i>	11																												
<i>Revista del Centre de Lectura de Reus</i>	723																												
<i>Santes Creus. Butlletí de l'ABSC</i>	29																												
<i>Treballs Canongins</i>	6																												
Mitjana en nombre de números		Anys extrems: 1883-2016																											

CRONOLOGIA DE L'HEMEROTECA D'INSTITUCIONS PRIVADES

(Publicacions periòdiques d'institucions privades)

Publicació	Núm.	1951-1960				1961-1970				1971-1980				1981-1990				1991-2000				2001-2010				-2016			
		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<i>A Cam!</i>	29	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>AT</i>	21	5	5	5	5	6	6	6	6	7	7	7	7	8	8	8	8	9	9	9	9	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Cultura i Paisatge a la Ruta del Cister</i>	6	1	3	5	7	9	1	3	5	7	9	1	3	5	7	9	1	3	5	7	9	1	3	5	7	9	1	3	5
<i>Fòrum Jurídic</i>	59	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>Galens</i>	191	2	4	6	8	0	2	4	6	8	0	2	4	6	8	0	2	4	6	8	0	2	4	6	8	0	2	4	6
<i>Poblet</i>	30																												
<i>Quinqui llibri. Butlletí de l'AHAT</i>	4																												
<i>TAG. Butlletí Informatiu</i>	75																												
Mitjana en nombre de números	51	Anys extrems: 1986-2016																											

QUADRE RESUM, PER BLOCS

Bloc de publicacions periòdiques		%	Revistes actives i %	Revistes inactives i %	Núms. publ.	%	Vigència (en anys)	%
Acadèmiques i d'universitats	13	11,40	5 (62,50)	8 (37,50)	198	5,67	211	11,21
Organismes d'Administració	25	21,93	5 (20,00)	20 (80,00)	420	12,04	282	14,99
Associacions i centres d'estudis	68	59,66	30 (44,11)	38 (55,88)	2.454	70,39	1.264	67,21
Institucions privades	8	7,01	4 (50,00)	4 (50,00)	415	11,90	124	6,59
TOTAL	114	100,00	44 (38,59)	70 (61,41)	3.487	100,00	1.881	100,00

Josep M. Grau Pujol

Arxiver, exdirector de l'Arxiu Comarcal de la Selva

El fons de plànols de la secció d'Arquitectura

La definició dels fons documentals que custodia l'Arxiu General de la Diputació de Tarragona sempre passa per recordar que es tracta, majoritàriament, de la paperassa generada en el decurs de la gestió administrativa de la Diputació. Una de les funcions que més desplegament ha tingut (i que, per tant, s'ha endut la part grossa dels pressupostos anuals) ha estat la constructora, no únicament de vials (accessos, autovies, camins, carreteres), sinó també d'edificis d'ús públic.

L'activitat constructora de la Diputació, al llarg de més de cent anys, ha estat intensa, i això explica la diversitat de tipologies d'edificacions: abocadors, accessos, ajuntaments, albergs i refugis, àrees de lleure i miradors, arranament de castells, ermites, esglésies, monestirs i palaus, arxius, biblioteques i museus, equipaments socioculturals, cementiris i clavegueram, clíniques, consultoris, dispensaris, hospitals i infermeries, escoles, escorxadors, fonts, habitatges de protecció oficial, instal·lacions esportives, llars d'infants i de jubilats, locals socials d'oci, magatzems i oficines municipals, monuments, parcs infantils, piscines, rentadors, residències per a gent gran, pavellons i estands de turisme, etcètera. A més de la construcció d'edificis, la secció d'Arquitectura també ha treballat en pavimentacions, la urbanització d'espais i carrers o la instal·lació de xarxes de clavegueram.

Una part significativa d'aquesta activitat l'ha invertit en edificis o institucions que depenen de la corporació. És el cas del Palau Provincial (abans del 1985 a la plaça de la Font, i després al passeig de Sant Antoni), de la Casa de Beneficència, dels conservatoris de música

de Tarragona (Casa Montoliu), Reus (Palau Bofarull) i Tortosa (Casa Oliver de Boteller), de les escoles taller d'art, del Museu d'Art Modern, de la plaça de toros, dels centres d'educació especial Alba (Reus), Sant Jordi (Jesús) i Sant Rafael (Tarragona), o de les residències infantils o per a jubilats de la Mercè (Tarragona) o Natzaret (Móra d'Ebre), etcètera.

Cada obra que s'hi feia requeria la delineació dels plànols corresponents, a càrrec dels tècnics de la secció d'Arquitectura, que en van arribar a acumular milers com a resultat de la seva tasca ingent. Avui componen aquesta interessant secció gràfica del nostre Arxiu.

El fons

Es tracta d'un conjunt de 2.012 rotlles de plànols numerats correlativament amb el número del projecte d'obra, cosa que permet observar com hi ha salts per l'absència d'alguns números. També n'hi ha de repetits que corresponen, generalment, a un altre aspecte o fase del mateix projecte. Cada rotlle conté diversos plànols, de diverses mides, del mateix projecte d'obres (per seccions, alçats, còpies i esborranys), de manera que el conjunt total d'elements planimètrics s'hauria de multiplicar, tal volta, per 5 o per 6. A banda, també hi són, encara que de forma testimonial, alguns gravats del segle XIX, mapes impresos, cartells i anuncis.

Abasten des del 1886 (plànols del convent de l'Ensenyança de Tarragona, [capsa 65](#)) fins al 2007. La

gran majoria són dels anys 60-80, però també n'hi ha molts del primer i segon franquisme (1940-1960) i alguns pocs de l'època de la dictadura de Primo de Rivera (1925-1931) i de la Segona República (1931-1939).

El suport dels plànols sol ser el paper vegetal transparent, però també n'hi ha de normal en blanc, de ceba, de cartolina (blanca, beix, gris), xerografies i altres còpies reprogràfiques. El traç és de rigorosa tinta negra, alguns pocs en llapis, amb alguna anotació ocasional en bolígraf. Les mides són força variades. Oscil·len, d'alçada, entre els 22 i els 121 cm (la majoria entre 30 i 60 cm). De llargària poden tenir mig, un, dos, tres o més metres.

L'estat de conservació és, en general, molt bo. Llevat d'alguna excepcionalitat, només s'han ressentit de les puntes i dels extrems, amb rugositats i algunes esquinçadetes poc importants, en estar els rotlles mal recolzats o desats en precari massa temps a l'oficina.

Tractament arxivístic

En el procés dut a terme per tractar arxivísticament aquest fons, va intervenir, alternat en diferents fases i accions (degudament coordinades pel cap de l'Arxiu, segons les necessitats del servei), tot el personal de l'AGDT, que és qui, per tant, signa aquestes pàgines.

NETEJA

Els plànols corresponen a projectes d'obres escomesos al llarg dels segles XIX, XX i XXI, i, per tant, d'escassa probabilitat de consulta tècnica. Es van dipositar per grups o prestatges dins d'un gran armari a les naus que té la Diputació al polígon NIRSA (Reus), amb un sistema precari de localització número/data. Amb l'establiment de l'Arxiu General de la Diputació a la nova seu de la Canonja, es va optar per donar-los un tracta-

ment adequat que en garantís la conservació i localització, de manera que hi van fer cap entre el 16 de juny i el 28 de juliol de 2014. El trasllat s'efectuà, amb la cura deguda, dins de 55 contenidors, i van fer falta onze viatges per completar-lo.

El primer que es va fer fou una neteja de la pols de la part exterior de cada rotlle (i si calia, de la interior). Així mateix, se'ls va deslliurar del material que els embolicava parcialment, i es van treure clips, grapes, gomes elàstiques, post-its i altres elements sobrants.

Dues treballadores de l'Arxiu instal·lant el material, provisionalment al Dipòsit
[© Ramon Cornadó Serra]

DESCRIPCIÓ

Un cop netejats, es va iniciar una segona fase del tractament, prevista en els objectius per al 2015: prendre la mida de l'alçada i desenrotllar-los del tot per com-

provar-ne la integritat i que no estiguessin malmesos. Alhora, es prenia nota del títol de l'obra, la localitat, la data i la referència, dades que constitueixen la fitxa descriptiva i que s'anotaren al folre nou, de paper neu-

tre, amb el qual es passà a protegir cada rotlle. Tot seguit, es desaven en capses especials al dipòsit A3. Aquesta fase es va complir entre els mesos de febrer i abril del 2015.

Alguns dels plànols tractats, embolcallats, etiquetats i dins de la corresponent capsa de pH neutre [© Ramon Cornadó Serra]

La següent fase consistí a revisar i normalitzar les dades de la fitxa descriptiva, per tal d'introduir-les en una base de dades que permetés la confecció d'un catàleg. Les dades que s'hi van concretar són: el municipi, l'edifici objecte de l'actuació (construcció, obres, reparacions), determinar l'actuació, any i longitud del rotlle. Foren introduïdes a l'aplicació Gestió Documental de l'Arxiu, durant el mes de juny del 2015. A partir d'aquí, s'imprimí l'instrument de descripció corresponent per tal que pogués ser consultat pels usuaris de l'Arxiu. El catàleg compta amb un apèndix final on es detallen els municipis i els diferents edificis propietat de la Diputació de Tarragona.

Inventari-catàleg de Plànols d'Arquitectura (1886-2007). Tarragona: AGDT, 2015 (Inventari-catàleg núm. 32), 78 p.

DIPÒSIT

Per al dipòsit definitiu dels plànols, i mentre no se'n contracti una actuació específica de restauració (amb professionals del sector, cambra d'humitat, etcètera), es va optar per conservar-los enrotllats. En molts casos, per les característiques del paper de ceba, es corria el risc que en intentar aplanar-los se'n ressentissin amb

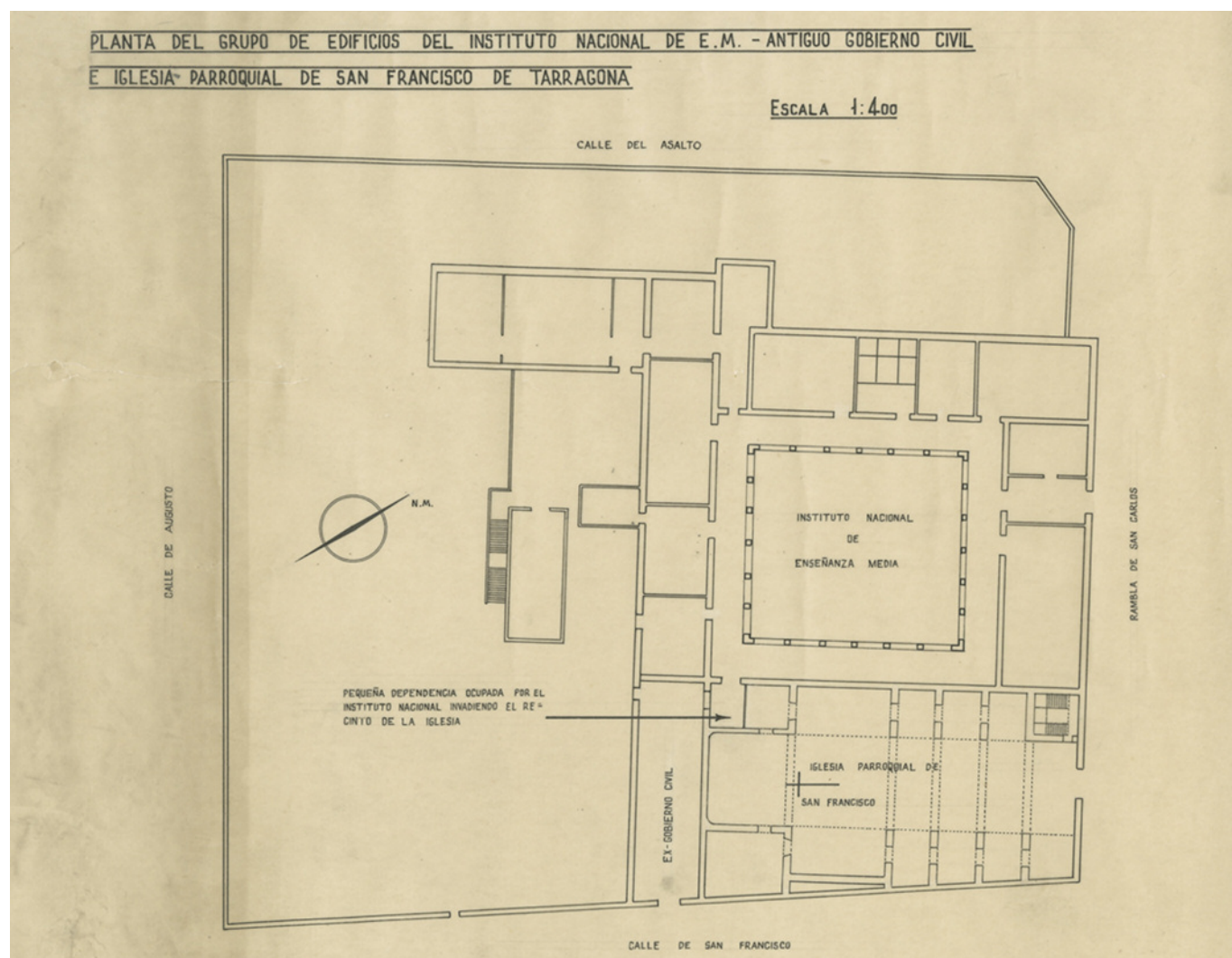
fractures internes, cosa que hauria posat en perill la conservació de les clapes de tinta, a més de la del mateix suport.

La conservació dels plànols enrotllats implicava el repte de triar la protecció més adequada de cara al dipòsit a les prestatgeries de l'Arxiu. En aquest sentit, i després de valorar diferents propostes, es resolgué encabir els rotlles en capsas de cartró reforçat de pH neutre, de 106 x 38 x 17, a raó d'uns 25 per capsas. Se n'ompliren 73, de les quals les cinc últimes s'hagueren de foradar perquè poguessin contenir els rotlles que passaven de mida. Cada prestatge allotja dues d'aquestes capsas, de manera que al dipòsit A3 ocupen dues cares de prestatgeria. Les capsas consten numerades correlativament, amb una etiqueta al

davant indicadora del fons, el número d'unitat i la signatura topogràfica.

Interès històric

La consulta d'una col·lecció de plànols arquitectònics de finals del segle XIX a principis del XXI resulta de gran importància per als investigadors de l'arquitectura i també els historiadors d'art. Fora d'aquests àmbits, l'arquitectònic i l'artístic, també cal considerar el biogràfic (arquitectes i enginyers que van dissenyar els plànols), el geogràfic (mapes i planimetria d'indrets) i el sociopolític, ja que cada edifici respon a una necessitat social, en un temps determinat, i a un context polític concret.

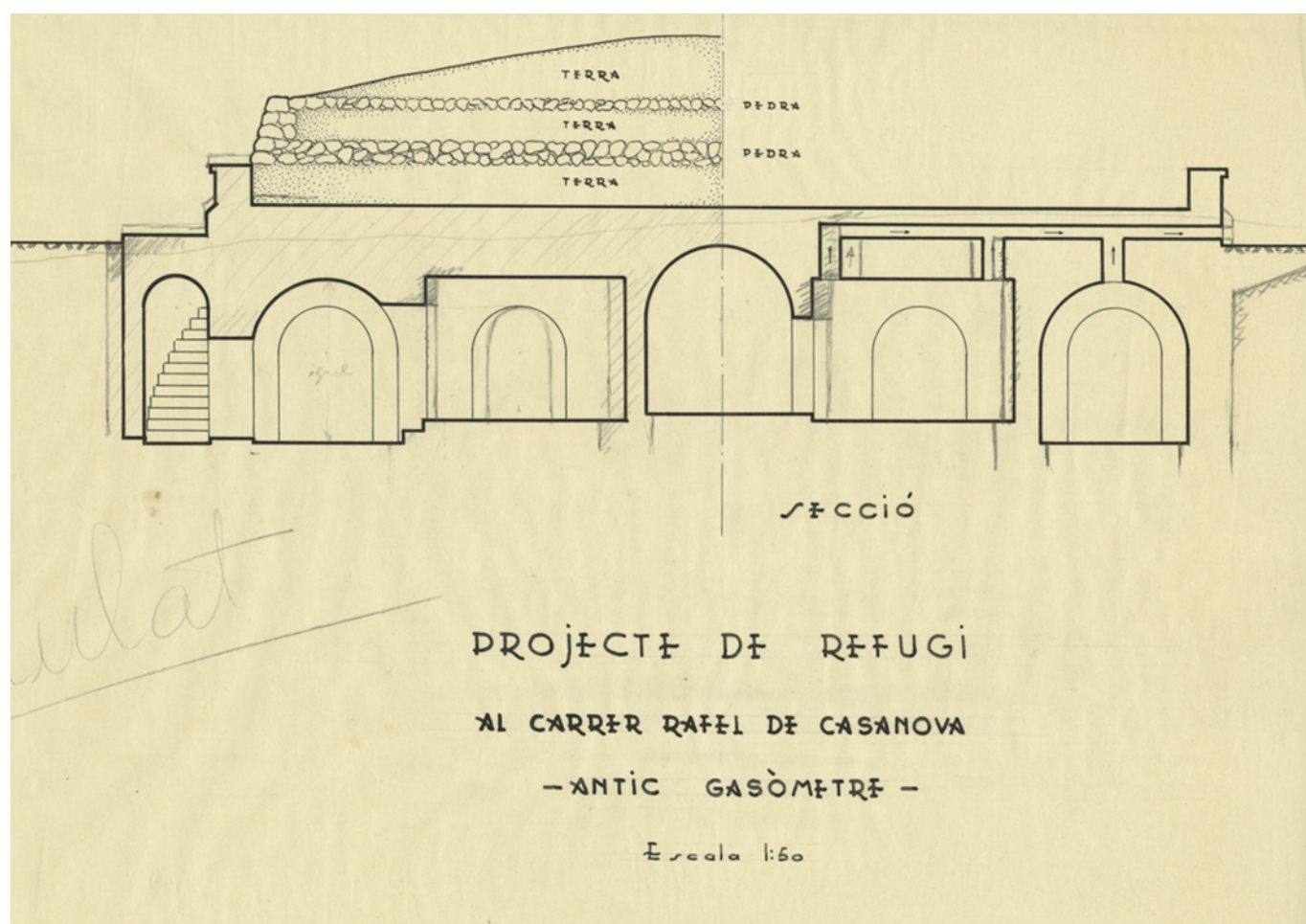

Planta de l'Institut Nacional de Tarragona, s/d, 32 cm
[Plànols d'Arquitectura, capsas 67]

Efectivament, fruit del moment històric van ser projectes i actuacions com el del Grup Escolar Eliseu Reclús, que conté un plànol del convent de l'Ensenyança del 1886 [capsa 65]. També consten els dels convents de les Carmelites (1896, capsa 67), les Oblates [capses 63 i 65], Santa Teresa (1922, capsa 68) i les Paulines Descalces (1937, capsa 67), els monestirs de Poblet i Santes Creus o les esglésies de Santa Maria de Falset (1961, capses 63 i 67), de Capafonts [capsa 65], de Cabra del Camp i de Santa Coloma de Queralt [capsa 68]. En l'àmbit militar: el del tros de muralla contigu al fortí Negre (plaça del Rei, de Tarragona, capsa 66), el de l'aeròdrom de la Pineda, habilitat durant la Guerra Civil (1937, capsa 65), l'hangar [capsa 63], els refugis creats a Tarragona per protegir-se dels bombardeigs [capses 67 i 68] o el de Constantí [capsa 68], la caserna de la Guàrdia Civil, a Tivissa (1940, capsa 63), etcètera.

Cal esmentar, així mateix, monuments i edificis emblemàtics i ben coneguts, com la planta de l'Arc de Berà [capsa 65], l'Amfiteatre de Tarragona [capses 66 i 100], els Munts d'Altafulla [capsa 98], el castell de Falset [capsa 64], l'Hospital Provincial (futur Joan XXIII) (1939, capsa 67), l'Hospital de Reus (1943, capsa 67), la plaça de toros (1951, capsa 68), l'Hotel Imperial Tarraco (1955, capsa 66), el monument a Jaume I de Salou (1962, capsa 100), o el preventori de la Savinosa (1998, capsa 68).

Els poquíssims mapes que es troben en aquest fons mostren les localitats i els vials que les uneixen arreu de la demarcació provincial (o per comarques) [capses 64 i 99], o la xarxa de camins, o la distribució de refugis antiaeris durant la Guerra Civil [capses 65 i 67], la localització d'escoles, públiques i privades, l'any 1944 [capsa 66], o la situació d'elements d'interès arqueològic, monumental, turístic i mediambiental [capsa 99].

Projecte de refugi del carrer Gasòmetre de Tarragona, 1937, 74 cm
[Plànols d'Arquitectura, capsa 67]

De l'any 1964 és el Pla Especial d'Ordenació de la Costa [capsa 100], macroprojecte que encetava una nova era en la revolució turística que experimentava la Costa Daurada. Es podrien considerar "peces factícies" l'enorme arbre genealògic artístic dels comtes de Barcelona (apèndix d'alguna edició de *Los Condes de Barcelona Vindicados*, de Pròsper de Bofarull i Mascaró, capsa 65) i els cartells impresos de Defensa Passiva, amb les instruccions de primers auxilis a gasos (1938, capsa 68).

Finalment, per a la mateixa Diputació de Tarragona resulta interessant comprovar, a través d'aquest fons, el desplegament de la seva obra agrícola (granges de Mas Bové i Mas Cavallé), artística (Museu d'Art

Modern), cultural (exposicions), d'ensenyament (CEE Alba, Sant Jordi i Sant Rafael, les escoles d'art i els conservatoris de música), fiscal (oficines del Cadastre i de recaptació), mediambiental (albereda de Santes Creus), sanitària (Casablanca, Hospital de Sant Joan) o social (Casa de la Beneficència, Residència de Nostra Senyora de la Mercè, Residència Natzaret).

Sergi Borrallo Llauradó

Manel Güell

Benet Martí Àlvarez

Kelma Martínez Toro

Dionísia Moreno Fernández

Eugeni Perea Simón

Sara Pérez Rodríguez

La pedregada del 1915

L'any 1915 el recordaren durant molt de temps generacions senceres de pagesos, perquè aquell estiu va pedregar de valent. Tan forta va anar la cosa que la situació de malestar al camp va exigir la intervenció de les autoritats. Efectivament, reunits la major part dels diputats provincials, els senadors Josep Elies de Molins i Josep Balcells Cortada i els diputats a Corts Albert Dasca Boada, Felip de Veciana de Berenguer, Joan Caballero Goyoneche i Marcel·lí Domingo Sanjuán, a més del comissari regi del Consell Provincial de Foment, Sr. Josep Vidal i Barraquer, van convocar una subscripció pública (a la qual cada un d'ells contribuí amb 500 ptes.) i van acordar un paquet de mesures. Entre aquestes mesures hi havia, en primer lloc, recaptar líquid econòmic a través del Banc d'Espanya, tot seguit incoar expedients d'exempció contributiva per als pobles afectats, pressupostar un socors estatal i demanar inversions en obra pública i donar feina als pagesos desocupats. Per tal de fer un seguiment dels tràmits, els reunits van nomenar una comissió executiva, que es va compondre dels diputats provincials Pere Lloret Ordeix (Falset), Josep Compte Juncosa (Tarragona), Maties Guarro Ribé (Montblanc) i Estanislao Tell Bonanat (Valls).

La Crònica de Valls (03-07-1915), p. 2.

L'Arxiu Comarcal del Baix Penedès col·labora en l'exposició anual sobre la Sardana al Vendrell

En el marc de Som Cultura Popular, l'Ajuntament de Barcelona ha organitzat l'exposició "La sardana al Vendrell: dels orígens a la difusió internacional d'un símbol. 65è aniversari dels Dansaires del Penedès», oberta al públic del 21 al 24 de gener de 2016 a Fabra i Coats, de Barcelona.

Aquesta exposició explica la història de la sardana al Vendrell i la trajectòria de la colla sardanista Dansaires del Penedès i ha estat produïda per l'Arxiu Comarcal

del Baix Penedès, els Dansaires del Penedès, l'Ajuntament del Vendrell i el Consell Comarcal del Baix Penedès. En aquesta ocasió es presenta en el marc de "Som Cultura Popular. Mostra del Patrimoni Immaterial a Barcelona", organitzada per l'Ajuntament de Barcelona amb l'objectiu de difondre diverses propostes de cultura popular d'arreu dels territoris de parla catalana.

L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre gestiona la nova convocatòria de la Beca Artur Bladé

S'ha convocat una nova edició de la Beca d'Estudi de la Figura i Obra d'Artur Bladé i Desumvila, en aquesta ocasió a fi i efecte de confeccionar un estudi biogràfic sobre l'escriptor de Benissanet.

La beca, que està impulsada per l'Ajuntament de Benissanet, el Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre (CERE) i el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre, a través de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE), compta amb el suport de l'Associació Cultural Artur Bladé i Desumvila, de Benissanet, i de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona (URVT).

La present convocatòria està dotada amb un premi de 2.000 euros i inclou la publicació de l'obra guanyadora per part del CERE. Els objectius principals de la beca són impulsar el coneixement sobre l'escriptor i periodista de Benissanet i promoure el coneixement i la difusió del seu fons personal, que gestiona l'ACRE des de l'any 2009.

El 22 de gener de 2016, a Tortosa, en el marc de l'acte central a les Terres de l'Ebre per commemorar el 20è aniversari de la mort d'Artur Bladé i Desumvila, es presentà la nova edició de la beca.

Per a més informació consulteu el següent enllaç: http://xac.gencat.cat/ca/l/lista_arxius_comarcals/ribera_d_ebre.

L'Arxiu Històric de la Ciutat de Tarragona acull una conferència sobre les Brigades Internacionals

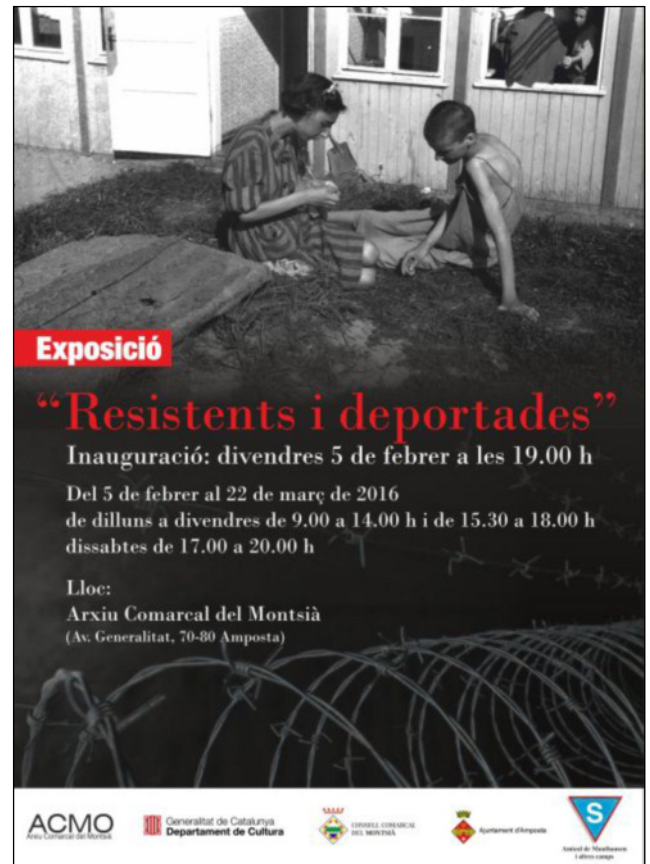
En el marc dels actes de commemoració del final de la Guerra Civil a Tarragona, el 15 de gener de 1939, es pronuncià la conferència "Les Brigades Internacionals", a càrrec del Dr. Josep Sánchez Cervelló, catedràtic d'Història Contemporània.

Organitzat pel Centre d'Estudis sobre Conflictes Socials (CECOS) i el Departament d'Història i Història de l'Art de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, l'acte tingué lloc el divendres 29 de gener, a les 19 h, a l'Arxiu, M2, Espai Tabacalera, av. Vidal i Barraquer, s/n.

Exposició a l'Arxiu Comarcal del Montsià

Del 5 de febrer al 22 de març, a la sala polivalent de l'Arxiu Comarcal del Montsià, s'exposà la mostra "Resistents i deportades", que versava sobre protagonistes femenines que van resistir i que van ser deportades. El fil argumental es trenava a partir de la trajectòria d'algunes dones de diferents nacionalitats europees, amb un especial èmfasi en les republicanes espanyoles, centrat en el camp de concentració alemany de Ravensbrück. L'exposició estava basada

en el fet històric i es va muntar a partir de textos i dibuixos extrets d'obres de dones que n'havien donat testimoni.

Exposició

"Resistents i deportades"

Inauguració: divendres 5 de febrer a les 19.00 h

Del 5 de febrer al 22 de març de 2016
de dilluns a divendres de 9.00 a 14.00 h i de 15.30 a 18.00 h
dissabtes de 17.00 a 20.00 h

Lloc:
Arxiu Comarcal del Montsià
(Av. Generalitat, 70-80 Amposta)

ACMO
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Ajuntament d'Amposta
Ajuntament d'Alfama

Presentació de llibre a l'Arxiu del Port de Tarragona

El dijous 18 de febrer, a les 19 h, la sala d'actes de l'Arxiu del Port de Tarragona va acollir la presentació del llibre de Laura Tienda i Albert Curto *El vapor Anita. La història d'un mite*. L'acte de presentació-conferència fou dirigit pel president de l'Autoritat Portuària de Tarragona, Josep Andreu i Figueras.

Guia teatralitzada a l'Arxiu del Port de Tarragona

Amb motiu del Dia Internacional dels Arxius, el dijous 9 de juny de 2016, a les 19 h, l'Arxiu del Port de Tarragona

va repetir l'activitat *Coneix l'Arxiu amb el capità Apodaca*, una visita teatralitzada que va permetre, a les persones que el van visitar, conèixer la feina que es fa des de l'Arxiu, els dipòsits on es guarda la documentació i algunes de les joies que s'hi custodien. L'activitat va ser gratuïta i amb places limitades, i va incloure, com a esquer, la teatralització del personatge fictici del capità Juan Ruiz de Apodaca, un dels personatges històrics que més va fer per la creació del port tarragoní.

L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre col·labora en l'audiovisual sobre Artur Bladé

Tota la documentació audiovisual utilitzada per realitzar el documental *Artur Bladé, la memòria de l'Ebre*, de Santi Valldepérez, ha estat posada a consulta i es pot visualitzar a l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE). Es tracta de més de 21 hores de gravacions, entre les quals destaquen dues entrevistes a Artur Bladé i Desumvila, a més de quinze persones que el van conèixer, o bé que han tingut una estreta vinculació amb la figura de l'escriptor de la Ribera d'Ebre, com ara Josep Sánchez Cervelló, Albert Manent, Heribert Barrera, Emili Rosales, Joan Maria Pujals, Xavier Garcia, Josep-Lluís Carod-Rovira o, entre molts d'altres, Andreu Carranza.

Cal mencionar especialment que en la migració del material audiovisual, cedit a l'ACRE per l'Associació Cultural Artur Bladé i Desumvila, hi ha tingut un paper decisiu Televisió d'Ascó, que ha posat els coneixements tècnics, la infraestructura necessària i els recursos humans per executar el projecte.

Es pot ampliar la informació al següent enllaç: <http://xac.gencat.cat/ca/detalls/Noticia/Nova-Noticia-04393>.

Presentació de publicació a l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre

El passat diumenge 3 d'abril, a les 12 del migdia, l'Església Vella de Miravet acollí l'acte de presentació de la *Miscel·lània del CERE*, número 25, dedicada a la vila de Miravet. Consta de quatre articles més les seccions habituals de l'anuari, amb un dossier temàtic sobre les famílies nobles de la Ribera d'Ebre. Els treballs publicats es van elaborar a partir de les xerrades pronunciades durant el cicle de conferències sobre les famílies nobles de la Ribera d'Ebre que va organitzar el Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre i l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre l'any 2014.

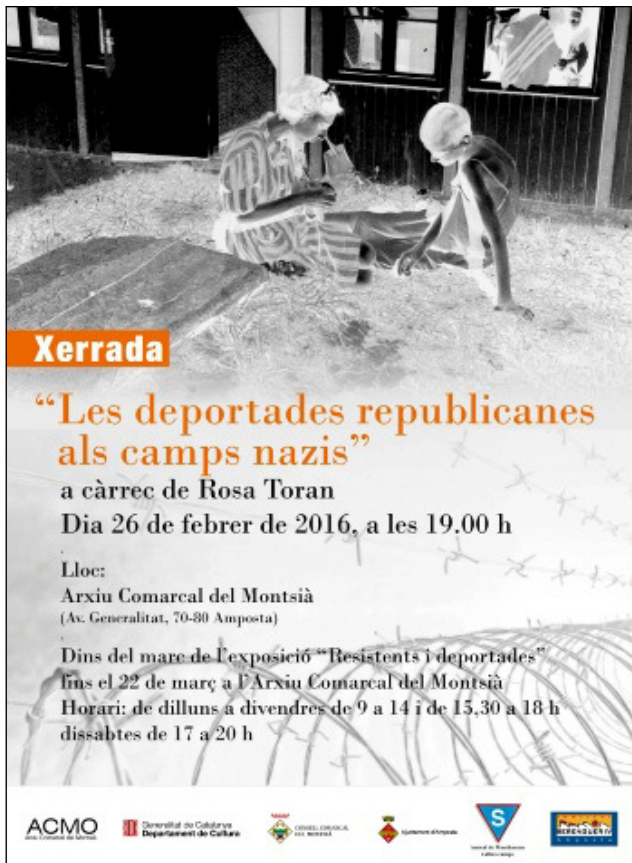
El següent enllaç amplia la informació sobre la presentació i dona a conèixer el contingut concret de la publicació:

<http://xac.gencat.cat/ca/detalls/Noticia/Nova-Noticia-01467>.

Xerrada a l'Arxiu Comarcal del Montsià

La sala polivalent de l'Arxiu Comarcal del Montsià, a Amposta, acollí el passat dia 26 de febrer de 2016, a les 19 hores, la xerrada "Les deportades republicanes als camps nazis", a càrrec de Rosa Toran. Doctora en Història, catedràtica d'ensenyament secundari i membre de l'Amical de Mauthausen, Toran ha escrit diverses publicacions sobre el tema de la deportació i la vida als camps nazis (*Els camps de concentració nazis: paraules contra l'oblit, Mauthausen: crònica gràfica d'un camp de concentració*, etc.). En aquesta xerrada aprofundí en el tema de la deportació de dones republicanes als camps de concentració nazis, l'experiència de les quals ha tingut menys reconeixement tot i el model de dignitat i resistència contra l'opressió que van suposar i que avui dia és més vigent que

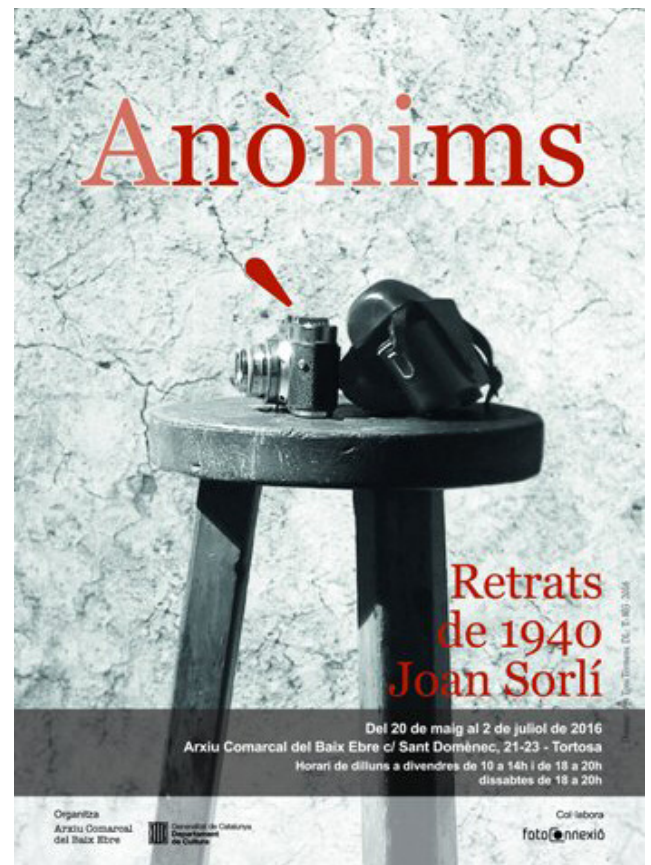
mai. L'acte fou organitzat, a més de per l'ACMO, per l'Ajuntament d'Amposta i l'Institut d'Ensenyament Ramon Berenguer IV; i hi van col·laborar el Departament de Cultura de la Generalitat i el Consell Comarcal del Montsià.

L'Arxiu Comarcal del Baix Ebre exposa “Anònims. Retrats de 1940. Joan Sorlí”

El divendres 20 de maig es va inaugurar a l'Arxiu Comarcal del Baix Ebre una exposició de fotografies, titulada “Anònims. Retrats de 1940. Joan Sorlí”. La mostra es componia de dos-cents retrats de persones de la dècada de 1940, fets pel fotògraf ulldeconenc Joan Sorlí. La manca de preparació, el fet que estiguessin realitzats al carrer, a la llum del dia, atorguen a les cares una espontaneïtat i un marcat caràcter gens

artificial. La força de l'expressió de cadascun d'aquests retrats de gent anònima va mostrar, en el seu conjunt, un ampli panorama de la difícil postguerra en l'àmbit rural. L'exposició restà oberta al públic fins al 2 de juliol a l'ACBE, carrer Sant Domènec, 21-23, de Tortosa, de dilluns a divendres, de 10 a 14 h i de 18 a 20 h, i dissabtes, de 18 a 20 h.

L'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà acull les IV Jornades Cinematogràfiques “Imatges que fan Història”

El dissabte 28 de maig es van projectar, al claustre de l'Arxiu Comarcal de la Conca de Barberà, Montblanc, els documentals *Festes del Cinquantenari de la Coronació de la Mare de Déu de la Serra* (1956), edita-

da actualment per Jaume Parés, i *La transició a Montblanc i la Conca*, de Ramon M. Huguet, la pel·lícula de ficció *Esglai*, de Vicenç Basulto, i la d'animació *Scopae*, realitzada per Albert Cartanyà, Anton Roselló i Vicenç Basulto. Al terme de les projeccions, es va inaugurar l'exposició "El cinema a Montblanc, 1934-1960", que mostrava una part de la bonica col·lecció de programes de cine de Josep Cabeza Casas. El seguit d'actes finalitzà el diumenge 29 amb la presentació del llibre *Historia de los cines tarraconenses*, d'Isaac López-Sánchez. Va ser organitzat per l'ACCB, en col·laboració amb l'Ajuntament de Montblanc i el Consell Comarcal de la Conca de Barberà.

Jornada de transparència documental a l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre

L'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre (ACRE), amb el suport de l'Ajuntament de Móra d'Ebre, el Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre i la Diputació de Tarragona, va organitzar la jornada "Transparència, accés a la informació pública i bon govern a l'Administració local", adreçada als secretaris de l'Administració local de les comarques de la Ribera d'Ebre, la Terra Alta i el Priorat. La jornada es portà a terme el passat 6 de juny a l'ACRE.

En aquesta jornada es va fer una aproximació, des de múltiples disciplines i visions, a l'impacte i els reptes que implica l'entrada en vigor de la llei de transparència, els objectius de la qual només es podran aconseguir des de la cooperació professional i a través de la suma de coneixements de tots els agents implicats en la seva implantació. El programa va ser el següent:

— 9.15 h. Recepció dels participants.

— 9.30 h. Inauguració de la jornada, a càrrec de Gemma Carim Gironés, presidenta del Consell Comarcal de la Ribera d'Ebre (CCRE); Joan Piñol Mora, alcalde de Móra d'Ebre i diputat provincial, i Ferran Bladé Pujol, director dels Serveis Territorials del Departament de Cultura a les Terres de l'Ebre.

— 9.45-10.30 h. Ponència "Transparència i accés a la informació pública a l'Administració local", a càrrec de Roger Cots Valverde, secretari de l'Ajuntament de Gavà i representant del Col·legi de Secretaris i Interventors a la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria (CNAATD).

— 10.30-11 h. Ponència "La Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental (CNAATD) en el marc català de transparència. Funcions i resultats", a càrrec de Lluís Cermeno i Martorell, secretari de la Comissió.

— 11-11.30 h. Pausa-cafè.

— 11.30-12 h. Ponència "Línies de treball i suport del Servei d'Assistència Municipal (SAM) a l'Administració local en matèria de transparència", a càrrec de Maria Dolors Roo, tècnica de Secretaria Intervenció municipal del SAM de la Diputació de Tarragona.

— 12-12.20 h. Ponència "La gestió documental com a fonament de la transparència. Què podem aportar els arxivers-gestors de documents?", a càrrec de Gerard Mercadé Pié, director de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre.

— 12.20-12.40 h. Ponència "El Pla de Suport a l'Administració local del Departament de Cultura en matèria d'arxius i gestió documental", a càrrec d'Enric Cobo i Barri, cap de Coordinació General d'Arxius del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

— 12.40-13.15 h. Debat obert amb els assistents.

Recensions

FELIP SÁNCHEZ, Jaume. "Els manuscrits medievals fragmentaris escrits en pergamí de l'antiga Comunitat de Preveres de Montblanc". *Aplec de Treballs*, CECB, Montblanc, 33 (2015), 282-309.

Aquesta nova aportació del medievalista Jaume Felip consisteix en una acurada descripció dels manuscrits medievals existents a l'antiga llibreria o arxiu de la Comunitat de Preveres de Montblanc a partir dels fragments trobats i seleccionats en la documentació posterior que custodia aquest arxiu. Els leccionaris, antifons, oracionals, decretals o graduals van acompanyats cada un d'una imatge que ajuda a copsar la idea descriptiva. La transcripció dels textos és impecable i denota la destresa i el peritatge del seu autor. El material permet, a més, donar clarícia entorn d'alguns copistes montblanquins inèdits.

L'article conté un estudi introductor sobre l'origen de la Comunitat de Preveres de Montblanc i com s'hauria generat el fons documental del seu arxiu i biblioteca. També s'aporten dades inèdites dels copistes que s'han pogut documentar a Montblanc des del segle XIII fins al segle XV. A continuació, es fa una descripció codicològica dels fulls de pergamí que haurien format part de vint-i-vuit obres pertanyents a

la dita biblioteca: la majoria foren graduals (9) o antifonaris (5); segueixen els leccionaris (3), els missals (3), els saltiris (2) i un responsorial, un oracional i un invitatori, tots ells per a la celebració del ritual de la missa segons la litúrgia tarraconense. A banda, destaca la presència d'un fragment d'uns decretals del papa Gregori IX, glossat, i d'un altre fragment del *Corpus Iuris Civilis* amb glosses o comentaris, que demostra l'interès d'algun membre comunitari per l'estudi del dret civil i canònic.

Així mateix, consta un altre fragment de la *Summa Sancti Raimundi de Pennafort*, una obra que tingué força difusió durant el segle XIV. Un leccionari o *Vita Sanctorum* podria pertànyer a la darrerria del segle XIII, en contenir lliçons dels Diàlegs de Sant Gregori Magne; un altre dels leccionaris seria còpia de la famosa obra de sant Tomàs d'Aquino per a l'ofici i missa pròpia de la festivitat de Corpus Christi, àmpliament difosa a la diòcesi tarraconina a partir de la darrerria del segle XIII.

Cal destacar la localització d'un bifoli perdut del manuscrit núm. 2, un responsorial descrit per Francesc Bonastre al seu article aparegut al primer número de la revista *Aplec de Treballs*, l'any 1978.

Autonomia financera

A l'Assemblea de Diputacions celebrada a Barcelona el 1910, va destacar la intervenció del que tres anys més tard seria governador civil de Tarragona, Pascual Testor Pascual, el qual donà suport explícit al desig de la Diputació de Tarragona, reiteradament manifestat, "de que se solicitara al Gobierno la recaudación directa de todos los medios con que contaban las Corporaciones provinciales para hacer frente a sus necesidades". Llavors es posava especial èmfasi en el *Contingente Provincial*, principal contribució de les diputacions, el mateix *Contingente* que, a partir de l'any 1914, les diputacions catalanes van cedir, unànimement i voluntàriament, a la Mancomunitat de Catalunya, per al desenvolupament del país.

AGDT, Actes, 1913, s/p.

Sumaris

ANC. Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya

[<http://anc.gencat.cat/ca/Difusio/publicacions/El-Butlletí-de-IANC>]. Núm. 42 (octubre de 2015): **Editorial**: "Els instruments de descripció dels arxius: eines que ajuden a apropar-se al coneixement de la veritat" (1-2). **Temes**: TERRADELLAS I PRAT, Enric. "Fons per a l'estudi de la repressió franquista: els *sumaríssims* i els expedients d'interns dels centres penitenciaris" (2-3); LLORCA PÉREZ, Esther - JÚLIA CASTÁN GARCÍA - ELENA DE LA ROSA REGOT. "Restauració de les maquetes *fotoscops* del fons Joaquim Gomis" (4-6); LLORCA PÉREZ, Esther - JÚLIA CASTÁN GARCÍA - ELENA DE LA ROSA REGOT. "El procés de restauració i conservació de plaques fotogràfiques de gelatina i bromur de plata sobre vidre" (7-13); CÁNOVAS BALSSELLS, Alba. "El Servei de Biblioteques al front" (13-15); FERNÁNDEZ TRABAL, Josep. "El privilegi de noblesa de Francesc de Verntallat, cabdill dels remences" (15-19). **Noticiari** (20-25). **Publicacions** (26-28). **Ingressos** (28-31). **Agenda** (32). Núm. 43 (febrer de 2016): **Editorial**: "Deu anys després" (1-2). **Temes**: FERNÁNDEZ TRABAL, Josep - MIQUEL PÉREZ LATRE. "Els 'Papers de Salamanca'. Balanç del procés de restitució dels documents deu anys després de la primera tramesa per part del Ministeri de Cultura" (2-7); BUSQUETS, Carla - ADELA MARTÍNEZ - ROSALBA POVEDA. "Puig i Cadafalch: restaurar dibuixos, restaurar idees" (8-18); SANTAMARÍA LÓPEZ, Anna. "L'Arxiu Nacional de Catalunya consolida la seva presència a les xarxes socials" (19-21); ALONSO FERNÁNDEZ, Juan - LAURA CORRALES BURJALÉS. "Del cel a l'arxiu: la fotografia aèria del fons TAF Helicòpters" (22-28); **Necrològica**: "Amèlia Castan Ranch, *In Memoriam*" (29). **Noticiari** (30-36). **Publicacions** (36-37). **Ingressos** (38-41). **Agenda** (42).

L'Arxiu t'informa. Butlletí de l'Arxiu Municipal de Cambrils

[www.cambrils.cat/arxiu/recerca-i-difusio/difusio-del-patrimoni-cultural/publicacions/l-arxiu-t-informa-butlletí-de-l-arxiu-municipal-de-cambrils]. Núm. 28 (agost de 2016): "De l'Estació a l'Eixample" (1). BRICIO SEGURA, Laura. "El forn de cal Tallero" (2-3).

"Cessió a l'AMCAM del fons documental de L'Anjub, grup de recerca de cultura tradicional de Cambrils" (4).

Butlletí Informatiu de l'Associació d'Arxivers - Gestors de Documents de Catalunya

[www.arxivers.com/index.php/publicacions/revista-lligall-2]. Núm. 133 (febrer de 2016): **Editorial**: "Nou govern, nova política d'arxius i gestió documental" (1-2). **El vocal informa**: RUIZ, Vicenç. "Arxipèlag: secció estable i una primera valoració" (2-4); CARDELLACH, Teresa. "Nou *Lligall* a la vista" (4-5). **Destaquem**: FONSECA PALACIOS, Sandra. "Crònica de la visita a l'Arxiu de la Fira de Barcelona" (5-6); TERRADELLAS PRAT, Enric. "Visita gratuïta al Centre de Documentació i Estudis del FC Barcelona" (7-8); CUERVA, Pilar. "La integració dels Recursos d'Informació del Museu Marítim de Barcelona (RIM)" (8-10). **La proposta**: CURTO, Albert - LAURA TIENDA. "La proposta: Exposició '100 anys del vapor Anita', a Tortosa" (11-12). **De l'arxiu a l'arxiver**: "Gemma Gutiérrez Barberà. Records Manager al Grup Grifols" (13-14). **La junta informa** (14). Núm. 134 (març de 2016): **Editorial**: "Reactivar el sistema d'arxius de Catalunya" (1-3). **El vocal informa**: QUEVEDO, Carles. "Resolució de la convocatòria de dues beques de recerca en arxivística i gestió de documents per al curs 2015-2016" (3); QUEVEDO, Carles. "Disponible el pla de formació continuada de l'Associació d'Arxivers-Gestors de Documents de Catalunya i l'ESAGED per a l'any 2016" (4). **Destaquem**: SACASAS, Jordi - IRENE BRUGUÉS. "L'Arxiu de la Basílica de Santa Maria del Pi obre de nou les portes al públic" (4-5); GUIL, Lluís. "Curs [02/2016] Document controller o l'arxiver a l'empresa d'enginyeria" (5-6); SUÁREZ, Jonás. "Curs [03/2016] Elements bàsics dels documents electrònics i la seva gestió" (6-7); GARCIA SALAZAR, David. "Crònica de la visita guiada a l'Arxiu General del Museu Marítim de Barcelona" (7-9). **La proposta**: BATLLEM, Núria. "Exposició 'Banyoles, del record a la mirada'" (9-11). **De l'arxiu a l'arxiver**: "Pilar Cuerva. Arxivera del Museu Marítim de Barcelona" (11-12). **La junta informa** (12).

Núm. 135 (abril de 2016): Editorial: "L'accés a la informació pública com a concepte unificat" (1-2). **El vocal informa:** MARTÍNEZ, Betlem. "XII Jornada d'Estudi i Debat: Assolir la transparència. A qui pertoca?" (3). **Destaquem:** LOPERA, Santi. "Participació de l'AAC-GD a les Jornades Cultura Viva de l'Ajuntament de Barcelona" (4-5); GARCIA CRUZ, Olga. "6a Jornada de Museus, Gestió Documental i Arxiu (16/03/2016) MMB. Quan les màquines parlen. La integració dels recursos d'informació com a model de difusió dels museus" (5-6); SABATÉ, Jordina. "Crònica de la vista [sic] al supercomputador *MareNostrum*" (7). **La proposta:** PASTOR PERELLÓ, Joana M. "Curs d'Iniciació a l'Arxivística Eclesiàstica a Palma de Mallorca, març-setembre de 2016" (8-9). **De l'arxiu a l'arxiver:** "Jaume Enric Zamora i Escala. Diputació de Barcelona" (9-11). **La junta informa** (11). **Núm. 136 (maig de 2016): Editorial:** "Arxius sense pausa" (1-3). **El vocal informa:** VISA, Dolors. "L'AAC a la Jornada sobre la Transversalitat de la Transparència" (3-4). **Destaquem:** CRISTIÀ, Elisenda. "El gran repte del *Big Data*" (4-6); ÀLVAREZ, Aureli. "Com realitzar un petit projecte de digitalització" (6-7); SUÁREZ, Jonás. "Sessions informatives de la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental" (8); GARCIA LÓPEZ, Sara. "9è Laboratori d'Arxius Municipals. Transparència i Arxius Municipals" (9-10); AGUILÓ, Caterina. "Visita a l'Arxiu Històric de Protocols de Barcelona" (10-11). **La proposta:** GARCIA SALAZAR, David. "Exposició 'Franco neutral?' Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya" (11-14). **De l'arxiu a l'arxiver:** "Alberto de Miguel Bello. Gestor de Archivo. Grupo Caixabank" (15-16). **La junta informa** (16). **Núm. 137 (juny de 2016): Editorial:** "Per una coalició pro accés. XII Jornada d'Estudi i Debat sobre Transparència i Arxius" (1-2). **El vocal informa:** GRUP DE TREBALL DE DADES I TRANSPARÈNCIA. "Model de maduresa per a la transparència i la gestió documental" (3-4); CONDE BALDERAS, Vicenç. "XII Jornada d'Estudi i Debat. 'Assolir la Transparència: a qui pertoca?'" (4-6). **Destaquem:** GARCIA SALAZAR, David. "Difusió i arxius: activitats amb motiu de la celebració del Dia i la Setmana Internacional dels Arxius" (6-8); CARDELLACH, Teresa - Marta MUNUERA. "II Forum des Archivistes. Meta/morphoses. Les archives, bouillons

de culture numériques. Troyes, 30 i 31 de març i 1 d'abril de 2016" (8-9); ARABIA, Pilar. "L'avaluació de documents. Com gestionar els valors" (9-10); ARXIU MUNICIPAL DE ROSES. "*Locus Amoenus*: documents i patrimoni urbà" (10-11); CRISTIÀ, Elisenda. "Crònica del Curs 'Taller d'implantació d'un sistema de gestió documental'" (11-13). **La proposta:** PIQUÉ PADRÓ, Jordi. "El barraquisme a Tarragona, fa cinquanta anys. La ciutat no reconeguda i els seus habitants" (13-15). **La junta informa** (15).

Lligall. Revista Catalana d'Arxivística, Associació d'Arxivers - Gestors de Documents de Catalunya

[www.arxivers.com/index.php/documents/revista-lligall-1]. **Núm. 38 (2015):** 01. **Presentació:** 01.1. CARDELLACH, Teresa. "Presentació revista *Lligall* 38. Any 2015" (10-13); 01.2. SOLER JIMÉNEZ, Joan. "Volem més accés a la informació" (14-20). 02. **Tema central:** 02.1. MATAS I BALAGUER, Josep. "Notes sobre les lleis de transparència" (22-44); 02.2. MOYANO COLLADO, Julián. "Gestión documental en un marco de transparencia y reutilización de la información" (45-63); 02.3. CASELLAS I SERRA, Lluís-Esteve. "Transparència en l'Administració pública: Què hi aportem els arxivers?" (64-93); 02.4. RUIZ I GÓMEZ, Vicenç. "Llei morta? Sobre el cas 4F i la probable desaparició del llibre de detinguts de la comissaria de Ciutat Vella" (94-122). 03. **Entrevista:** "Nancy McGovern, responsable de Preservació Digital de les biblioteques de l'Institut Tecnològic de Massachusetts (MIT)" (124-134). 04. **Història arxivística:** GREGORI I CIFRÉ, Josep M. "El Gens IFMuC dels fons musicals de Catalunya" (136-172). 05. **Consideracions sobre:** CARRASCAL I SIMON, Andreu. "Recomanacions entorn de la gestió del préstec de documents per als casos de comunicació pública en exposicions" (174-208). 06. **Treballs fi de màster:** 06.1. MEINHARDT I LLOPIS, Carla. "Arximaps: Descripció arxivística i geolocalització. Estudi de cas dels fons notariais catalans" (210-229); 06.2. ALCÁNTARA I LÓPEZ, Albert. "El curso de la vida y sus vínculos afectivos a través del álbum familiar" (230-254); REGLÀ PUBILL, Joan. "Emulació i virtualització. Un pla B?" (255-278). 07. **Normes de *Lligall*** (279-281).__

Premsa

CABRÉ, Jordi. "Imágenes rescatadas del olvido. La Agrupació Fotogràfica de Tarragona está en una situación muy delicada. Tras dejar su última sede por falta de recursos ha donado todo su fondo al Arxiu Històric para salvaguardar su pasado". *Diari de Tarragona* (20-03-2016).

MONTOYA, Francisco. "El catálogo musical de la Catedral, culminación de décadas de trabajo. El inventario, cuyas primeras tareas se remontan a los años 1976 y 77, cuenta con más de 1.500 obras manuscritas". *Diari de Tarragona* (31-03-2016).

PALLÀS, Marina. "Atrapant la història de La Lira. Partitures, fotografies, medalles, butaques de cinema o estendards són alguns dels objectes testimonis dels cent anys de trajectòria de La Lira Ampostina". *Diari de Tarragona* (07-05-2016).

BASELGA, José M. "El Vendrell no quiere a Franco como alcalde. El 31 de marzo de 1964 el Ayuntamiento acordó nombrar al dictador como

alcalde honorario y perpetuo del municipio [Arxiu Comarcal del Baix Penedès]". *Diari de Tarragona* (20-05-2016).

VILA ROBERT, José-Daniel. "Vila-rodona, sin archivo ni memoria histórica. Los documentos del Ayuntamiento de Vila-rodona, de más de cien años, descuidados". *Diari de Tarragona* (24-05-2016).

PALLÀS, Marina. "L'Arxiu del Baix Ebre acull una mostra de 200 retrats anònims dels anys 40. Recuperen el fons del fotògraf ulldeconenc Joan Sorli, amb imatges inèdites de persones sense identificar". *Diari de Tarragona* (25-05-2016).

VILA ROBERT, José-Daniel. "El universo artístico de la brujería (1). Dos grabados de Pieter Bruegel son la causa de la iconografía de las brujas [Altafulla]". *Diari de Tarragona* (25-06-2016).

Els equipaments d'ensenyament el 1908

Segons el Cens Escolar del Ministeri d'Instrucció Pública (Ensenyament), a Catalunya estaven classificats 335 edificis escolars en males condicions (ocupats per un nombre d'alumnes estimat en 19.696), i 931 en condicions regulars (58.764 alumnes). Per definir-ho es van fer servir els criteris més adients: ubicació, espai, accessos, instal·lacions, dotació de material, climatització, etcètera. A la demarcació de Tarragona eren 66 els edificis escolars en males condicions (el 19,7 % del total català) i 194 en condicions regulars (20,8 %). S'hi aplegava un total estimat de 20.800 alumnes.

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA. *Llibre de deliberacions. Primer volum. MCMXIII-MCMXV*. Barcelona: Impr. Casa Provincial de Caritat, 1915, p. 279.

Ofrena al monestir de Poblet

El 23 de maig de 1963 el consistori provincial encapçalava la iniciativa de fer una ofrena al monestir cistercenc de Poblet, amb motiu de la seva consagració com a basílica i de la inauguració de la placeta de la Corona d'Aragó, obra duta a terme gràcies a la munificència de la Diputació tarragonina. L'acte requeria festa grossa i a la convocatòria hi van assistir el bo i millor de les autoritats governatives polítiques, militars i abacials, a més d'una nodrida representació d'alcaldes de les poblacions més a tocar (l'Espluga de Francolí i Vimbodí, entre d'altres). No obstant, més que no pas en les personalitats, volem centrar-nos en el monument pobletà i les possibilitats d'admirar-lo, ni que sigui de rerefons.

En la primera instantània, podem veure tres diputats de Barcelona fent temps. De la Diputació de Tarragona hi van ser presents els diputats Valentí Monté Ortea (vicepresident), Ferran Bau Carpi, Jaume Bordell Cervelló, Josep Creus Ferrando, Joaquim Fabra Grifoll, Esteve Messeguer Gil, Josep M. Salat Portà i Joan Tomàs Anguera; també el secretari general, Sr. Emili Tortosa, i l'interventor de Fons Provincials, Artur Baixauli Morales. Messeguer i Salat, el més veterà i el més jove, respectivament, van ser els portadors de l'ofrena del pa i del vi en la santa missa, que no faltà. Tornem a la fotografia. Ben al darrere hi destaquen, d'esquena, dues personalitats amb l'uniforme blanc del Règim, que havien de ser el governador civil, Rafael Fernández Martínez, i Tomás Pelayo, cap provincial del Movimiento. Al fons de la imatge es pot admirar, de costat, una de les arcades d'entrada al cenobi, l'anomenada Porta Daurada.

Fitxa tècnica

Fons/col·lecció: Fons d'imatges de l'AGDT

Suport: Paper baritat de bromur de plata

Resolució: 2.300 x 1.600 píxels

Cromia: B/n

Títol: "Diputats provincials a Poblet"

Datació: 23 de maig de 1963

Autoria: Niepce

Procedència: Reportatge

Descripció: Tres diputats provincials de Barcelona davant de la Porta Daurada de Poblet.

Geogràfic: Monestir de Poblet

En la segona fotografia veiem un grup de cinc dames interpel·lades pel governador civil, Rafael Fernández Martínez. Una d'elles seria la seva senyora, Alicia del Castillo, però no hi veiem l'esposa del president de la Diputació, Mercè Tomasa de Soler Morey, que sabem per les cròniques periodístiques que hi va assistir, així com també les mullers de la resta d'autoritats. Observem que totes duïen barret, a l'estil de la moda dels anys 50, i no deixa de sorprendre'ns que, en una data tan propera a l'estiu com era finals de maig, totes lluïssin abrics de pell (menys dues, que el portaven penjat del braç). Al fons tenim una perspectiva de les cases emblanqui-

nades del monestir, camí del Palau de l'Abat, i notem el contrast amb l'estat actual de la zona, degudament urbanitzada.

Després de la benedicció solemne de la placeta i de l'ofrena que li dedicà el president de la Diputació, Antoni Soler Morey, els assistents sortiren fora muralles per delectar-se amb el festival de danses catalanes que els oferí el grup de la delegació de Joventuts de l'Arboç acompanyat per la Cobla Tarragona, amb sardanes incloses. La diada acabà al refectori, on el governador civil i el president de la Diputació invitaren a un magnífic àpat.

Fitxa tècnica

Fons/col·lecció: Fons d'imatges de l'AGDT

Suport: Paper baritat de bromur de plata

Resolució: 2.300 x 1.600 píxels

Cromia: B/n

Títol: "Cinc dames a Poblet"

Datació: 23 de maig de 1963

Autoria: Niepce

Procedència: Reportatge

Descripció: Cinc dames passegen pels voltants de Poblet acompanyades del governador civil.

Geogràfic: Monestir de Poblet

En la tercera fotografia veiem assajar el grup folklòric dalt d'un entarimat, a l'entrada del monestir, en presència (allunyada) dels assistents a la convocatòria, una

vuitantena de persones. Hi destaca un grupuscle de vuit dames al centre de la concurrència. L'escena s'esdevé davant dels murs pobletans.

Fitxa tècnica

Fons/col·lecció: Fons d'imatges de l'AGDT

Suport: Paper baritat de bromur de plata

Resolució: 2.300 x 1.600 píxels

Cromia: B/n

Títol: "Grup dansaire a Poblet"

Datació: 23 de maig de 1963

Autoria: Niepce

Procedència: Reportatge

Descripció: Grup folklòric assajant davant dels murs de Poblet.

Geogràfic: Monestir de Poblet

La lepra, encara ben entrat el segle XXI

A punt de transcórrer les dues primeres dècades del segle XX, la Mancomunitat de Catalunya es disposà a afrontar l'assistència a una població leprosa comptabilitzada el 1920 entre els 300 i els 400 individus. Aquest contingent es concentrava, sobretot, a la costa de Tarragona i vores de l'Ebre. Entre les mesures d'assistència hi havia la creació de llebroseries amb caràcter de granges agrícoles i colònies de treball.

MANCOMUNITAT DE CATALUNYA. *L'obra a fer*. Barcelona: Impr. de la Casa Provincial de Caritat, 1920, p. 197.

Incloem una quarta fotografia, una magnífica panoràmica de l'entrada a l'església, flanquejada de dues torres imponents, amb el rosetó del temple rere la murada. A

jutjar per les ombres, devia ser migdia i la concurrència devia fer temps abans d'entrar a degustar l'esmorzar al refectori que posaria punt final a la trobada._

Fitxa tècnica

Fons/col·lecció: Fons d'imatges de l'AGDT

Suport: Paper baritat de bromur de plata

Resolució: 2.300 x 1.600 píxels

Cromia: B/n

Títol: "Entrada a Poblet"

Datació: 23 de maig de 1963

Autoria: Niepce

Procedència: Reportatge

Descripció: Panoràmica de la porta d'entrada a l'església de Poblet, amb grups de visitants al davant.

Geogràfic: Monestir de Poblet

www.dipta.cat